

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 - 2027

Richnava

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce.

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce.

Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov.

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov.

Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RICHNAVA	
Novovytvorený	
Plánovacie obdobie	2021 - 2027
Schvaľovací orgán	Obecné zastupiteľstvo obce Richnava
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Obec Richnava
Dátum schvaľovania	06/2021
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Zadávatel' tvorby stratégie: Ivan Dunka, starosta obce Gestor tvorby stratégie: Ivan Dunka, starosta obce Koordinátor tvorby stratégie: Bc. Veronika Janičová, externý manažment
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ivan Dunka, starosta obce, starosta@richnava.sk
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Bc. Veronika Janičová, externý manažment, veronikajanicova1@gmail.com
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Peter Biroš, poslanec obecného zastupiteľstva Anna Čechová, poslanec obecného zastupiteľstva Róbert Dunka, poslanec obecného zastupiteľstva Pavol Gabčo, poslanec obecného zastupiteľstva Mgr. Jozef Horváth, poslanec obecného zastupiteľstva Bohuš Klempár, poslanec obecného zastupiteľstva Dalibor Klempár, poslanec obecného zastupiteľstva Milan Kotlár, poslanec obecného zastupiteľstva Marek Papcun, poslanec obecného zastupiteľstva
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie (obcí, miest, VÚC)	https://www.richnava.sk/

1. Základné východiská procesu tvorby a obsahu

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)	
1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR	Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017

1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR		PHRSR bude schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom obce Richnava.
1.1.3. Partneri	Dotknutá verejnosť	- Verejnosť, ktorá má aktívny záujem o tvorbu PHRSR. - fyzické a právnické osoby dotknuté procesom tvorby a implementácie PHRSR, konkrétne: - fyzické osoby staršie ako 18 rokov, - právnické osoby, - občianske iniciatívy tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k návrhu strategického dokumentu
	Hlavní aktéri rozvoja	- obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby so sídlom v obci Richnava
	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	- obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby, vrátane podnikateľských subjektov, miestnych občianskych združení, miestnej MŠ, ŠZŠ, ZŠ a SŠ
1.2. Obsahové východiská		
1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR		Obec Richnava identifikovala nasledovné okruhy problémov a impulzov pre spracovanie aktualizácie resp. nového PHRSR: - skvalitnenie a zefektívnenie zavedeného systému strategického riadenia rozvoja obce, s cieľom priblížiť sa k občanovi (vypočítať jeho potreby vedúce ku kvalitnejšiemu životu v obci), pretože obec Richnava má mimoriadny záujem o zavedenie riadenia, ktoré je bližšie občanom; - politický dôvod - záujem zlepšiť kvalitu života občanov a podmienky pre ekonomické aktivity v obci, - legislatívny dôvod - povinnosť vyplývajúca zo zákona a ďalších právnych noriem; - vplyv zmeny vonkajších podmienok rozvoja napr. nová Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerská dohoda s Európskou úniou pre nové programové obdobie, ako aj medzinárodné dohody ako napríklad Agenda 2030, akčné plány iniciované subjektmi územnej spolupráce a zároveň schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv) - zistenie, že existujúce PHRSR, už neriešia

	aktuálne výzvy a problémy; - splnenie podmienok pre prístup k finančným zdrojom, prípadne iným rozvoj podporujúcim zdrojom, - možnosť nového prístupu k riešeniu problémov obce - tzv. smart prístup.
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúrácie stratégie PHRSR	Územie obce Richnava - ako samostatný územný a správny celok, kde jej základnou úlohou, a to nielen pre potreby tohto PHRSR, bude starostlivosť a všestranný rozvoj o územie a o potreby jej obyvateľov.
1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov	V rámci primárnej analýzy obce Richnava prebehne pre účely spracovania PHRSR aj zhodnotenie relevantnosti existujúcich nadradených a súvisiacich strategických dokumentov, zhodnotenie doteraz zrealizovaných stratégií, politík a koncepcií implementovaných na všetkých úrovniach, vrátane definovania príležitosti a konkurenčných potenciálov a limitov územnej samosprávy obce v kontexte jej okolia. PHRSR obce Richnava bude nadväzovať najmä na: - Integrovanú územnú stratégiu samosprávneho kraja pod ktorú obec spadá - Národnú stratégiu regionálneho rozvoja SR - Koncepciu územného rozvoja Slovenska - Partnerskú dohodu medzi EÚ a SR na roky 2021 – 2027 - Agendu 2030
1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR	Etapa 1.– Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác Obdobie: 12/2020 Popis etapy: Cieľom tejto fázy je predovšetkým zistiť, či je potrebné spracovať PHRSR a na akej hierarchickej úrovni, alebo postačí pripraviť iba jeho aktualizáciu. Obsahom fázy je vykonanie predbežných analýz, ktoré jednoznačnejšie vymedzujú výzvy, problémy, či impulzy, zmapujú ich obsah a rozsah a overia, nakoľko je možné danú výzvu alebo problém riešiť v rámci už jestvujúceho PHRSR, prípadne je potrebné PHRSR aktualizovať alebo spracovať nový PHRSR. Výstupom prvej fázy je vytvorenie zadania, aktivácia či vytvorenie kapacít, a plán postupu tvorby PHRSR resp. jeho

aktualizácie.

Etapa 2. – Prípravné práce, spracovanie a schválenie vstupnej správy vrátane predbežnej vízie

Obdobie: 01/2021

Popis etapy: Cieľom Fázy 2 je vypracovanie podkladov a následné ich spracovanie do Zámeru PHRSR, ktorý slúži na zabezpečenie kompetentného schvaľovania potreby vypracovania nového PHRSR, resp. jeho aktualizácie tak, aby prebehol efektívne a bol zárukou kvalitného spracovania strategického dokumentu a vytvoril predpoklady pre úspešnú implementáciu.

Po schválení zámeru PHRSR zo strany Zadávateľa a za zabezpečeného finančného krytia v rozpočte sa bude môcť pristupovať ku tvorbe nového PHRSR alebo jeho aktualizácii.

Konkrétne kroky etapy:

Krok 2.1. Personálne zabezpečenie - zostavenie prípravného tímu.

Krok 2.2. Organizácia prípravných prác.

Krok 2.3. Detailnejšia analýza potreby a impulzov na spracovanie, resp. aktualizáciu PHRSR.

Krok 2.4. Analýza možností reakcie na potrebu a impulzy pre spracovanie PHRSR, resp. jeho aktualizáciu, návrh rozhodnutia o postupe, charaktere a obsahovom zameraní.

Krok 2.5. Návrh cieľového zamerania/predbežnej vízie PHRSR (resp. jeho aktualizácie).

Krok 2.6. Predbežná identifikácia kľúčových partnerov a ich postavenia pre proces participácie pri spracovaní a implementácii PHRSR a ich polohy v participatívnom procese tvorby a implementácie PHRSR.

Krok 2.7. Návrh koordinačnej štruktúry procesu tvorby PHRSR.

Krok 2.8. Návrh postupu a harmonogramu participatívnej tvorby a schvaľovania PHRSR.

Krok 2.9. Odhad potreby zdrojov (ľudských, finančných, dátových, iných) pre tvorbu PHRSR, resp. jeho aktualizáciu a návrh rozpočtu.

Krok 2.10. Vytvorenie Plánu riadenia rizík tvorby stratégie.

Etapa 3. – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR

Obdobie: 02/2021

Popis etapy: Inventarizačná, analytická a prognostická fáza je prvou časťou tvorby samotného PHRSR nadväzujúc na výstupy prípravných prác v 4 polohách:

- definície kľúčového zamerania/vízie a hlavného cieľa,
- definície kľúčových výziev, problémov, impulzov a možných riešení,
- súboru identifikovaných zdrojov zozbieraných, zhodnotených a sprístupnených informácií,
- definície postupu spracovania a identifikácie partnerov pre tvorbu a implementáciu stratégie.

Cieľom aktivity je: doplniť znalostnú bázu tak, aby boli identifikované nielen výzvy, problémy a impulzy doterajšieho, ale aj očakávateľného vývoja relevantné pre obec, ale predovšetkým identifikované všetky vnútorné (prírodné, sociálne, ekonomické, technické, procesné) potenciály a zdroje budúceho vývoja.

Etapa 4. – Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR

Obdobie: 03/2021

Popis etapy: Obsahom tejto fázy tvorby stratégie je spresnenie vízie a hlavného cieľa a určenie priorít a strategických cieľov PHRSR opierajúc sa o výstupy prípravnej, inventarizačnej, analytickej a prognostickej fázy. S ohľadom na možnosť čerpania zdrojov zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ je nutné, aby boli priority a strategické ciele PHRSR obce Richnava priamo naviazané na priority a ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, priority a ciele definované v Partnerskej dohode medzi EÚ a SR a ďalších programových dokumentoch pre čerpanie EŠIF na obdobie 2021-2027.

Kroky tejto fázy sa dajú rozdeliť na dve časti. **V prvej časti** (kroky 4.1. a 4.2. Metodiky tvorby PHRSR) ide o overenie, modifikáciu resp. doplnenie vízie, hlavného cieľa, definovanie priorít a strategických cieľov.

V druhej časti (kroky 4.3. až 4.5. Metodiky tvorby PHRSR) sa definuje stratégia pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa,

priority a strategické ciele PHRSR, ktoré tvoria jadro PHRSR.

Etapa 5. – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov

Obdobie: 05/2021

Popis etapy: V tejto fáze sa identifikuje strategický prístup, postup a nástroje (opatrenia, aktivity, programy a projekty) akými sa v časovej následnosti a priestorovej súvislosti realizujú jednotlivé kroky stratégie. Cieľom tejto fázy je navrhnúť vlastnú stratégiu, ktorou dosiahne naplnenie celého systému počínajúc víziou až po systém cieľov PHRSR.

Etapa 6. – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR

Obdobie: 05/2021

Popis etapy: Cieľom tejto fázy je vypracovať podrobný plán implementácie stratégie obsiahnutej v PHRSR. Podrobný plán implementácie stratégie je integrálnou súčasťou PHRSR a definuje predovšetkým:

- časový harmonogram implementácie stratégie a v jeho rámci konkrétne úlohy pre implementáciu navrhovaných nástrojov vrátane subjektov zodpovedných za ich splnenie a určenie výstupov realizácie týchto úloh, ktorý je reprezentovaný akčným plánom implementácie;
- implementačnú štruktúru vrátane systému riadenia implementácie PHRSR, v ktorej musí byť predovšetkým presne definovaná úloha jednotlivých subjektov zapojených do realizácie PHRSR, pravidlá a procesy riadenia implementácie stratégie a plán riadenia rizík;
- systém monitorovania a transparentného hodnotenia a naplňovania cieľov stratégie, ktoré zapracovávajú,
- plán využitia zdrojov vrátane zostavenia finančného plánu implementácie stratégie

Etapa 7. – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR

Obdobie: 05/2021

Popis etapy: Integrálnou súčasťou fázy schvaľovania je široko koncipovaný proces prerokovania tohto dokumentu s

	partnermi, dotknutou verejnosťou a dotknutými orgánmi a následného zapracovania ich námetov a pripomienok z participatívneho procesu v prvej časti tejto fázy. Výstupom tohto participatívneho procesu môže byť úprava návrhu materiálu PHRSR tak, aby bola bližšie k očakávaniam jednotlivých partnerov a verejnosti. Návrh PHRSR upravený na základe výstupov procesu prerokovania je predložený gestorom na schválenie v príslušnom orgáne územnej samosprávy obce Richnava.
--	--

2. Analytické východiská

2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Jedným zo strategických dokumentov obce bol Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Richnava, ktorý bol schválený dňa 16.12.2015 a aktualizovaný dňa 31.5.2017 uznesením Obecného zastupiteľstva v Richnave č. 222/2017.

V súlade s usmernením Metodiky pre tvorbu PHRSR a tak, ako je uvedené v kroku 3.6, na základe primárnych analýz, boli tieto vypracované s cieľom identifikovať vnútorné rozvojové potenciály a limity a zároveň prehĺbiť poznanie príčin problémov a obsahu výziev vyplývajúcich z vývoja a súčasného stavu územia, aj na základe sledovania vývoja štatistických údajov za posledných 5 a viac rokov.

Na základe výstupov z vyššie uvedených analýz a na základe prieskumu verejnej mienky, ktorý bol realizovaný dotazníkovým zisťovaním, prostredníctvom médií, a ako i osobným zisťovaním boli v obci Richnava pre roky 2016-2022 identifikované priority v niekoľkých oblastiach:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ	Technická infraštruktúra
	Dopravná infraštruktúra
	Podnikateľské prostredie a cestovný ruch
	Partnerská spolupráca s inými subjektmi
SOCIÁLNA OBLASŤ	Zamestnanosť a sociálna inklúzia v obci
	Rozvoj bývania
	Sociálna infraštruktúra
	Školstvo, kultúra a šport
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	Ochrana ŽP a majetku obyvateľov obce
	Odpadové hospodárstvo
	Protipovodňové opatrenia

Obr. Prehľad priorít obce Richnava pre roky 2016 – 2022

V rámci týchto priorít boli naplánované a následne zrealizované projekty, ktorých prehľad uvádza tabuľka nižšie. Slúži zároveň ako projektová základňa obce Richnava, na ktorej je možné budovať

a plynulo nadviazať nové projektové zámery a vízie v horizonte 2021 – 2027.

Č.	Názov projektu	Priorita	Termín realizácie	Financovanie	PHRSR 2021 - 2027
1	Terénna sociálna práca v obciach	Sociálna oblasť	2012 - 2015	34 190,33 EUR	Opätovne začlenené
2	Výstavba chodníka lokalita "Dolná" v obci Richnava	Hospodárska oblasť	2017	7500 EUR	X
3	Rozšírenie kamerového systému v obci Richnava	Hospodárska oblasť	2017	5 240,10 EUR	X
4	Miestne občianske poriadkové služby Richnava	Sociálna oblasť	2017 - 2021	191 526,84 EUR	Opätovne začlenené
5	Rozšírenie kamerového systému	Hospodárska oblasť	2019	15 954,76 EUR	X
6	Dostavba a rekonštrukcia materskej školy v obci Richnava	Sociálna oblasť	2020	1 131 002,09 EUR	X
7	Dobudovanie základnej technickej infraštruktúry pre obyvateľov MRK v obci Richnava	Hospodárska oblasť	2021	123 115,44 EUR	Opätovne začlenené

Prehľad projektov zrealizovaných v rámci PHRSR 2016-2022

2.2. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Nulový variant

Za predpokladu, že nebudú realizované žiadne opatrenia navrhovanej stratégie PHRSR, tzv. *nulový variant*, je možné predpokladať nasledovný lokálny dopad na zraniteľnosť obce:

Z pohľadu ekonomického a podnikateľského prostredia v obci:

- odchod mladých ľudí do zahraničia,
- znížená atraktivita územia obce/regiónu pre investorov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre obec na podporu rozvoja,
- silná konkurencia na trhu,
- neukončené budovanie technickej infraštruktúry v obciach.

Z pohľadu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

- zmena klimatických podmienok,
- nevyužitie pôdneho a lesného fondu obce,
- neatraktívnosť práce a podnikania v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve,
- devastácia životného prostredia,
- prírodné kalamity.

Z pohľadu technickej a dopravnej infraštruktúry:

- navýšenie počtu investičných akcií v obciach a ich finančná náročnosť,
- stagnácia vybudovania vodovodu a kanalizácie pre ich finančnú náročnosť,
- nemožnosť získať externé zdroje na dobudovanie technickej infraštruktúry.

Z pohľadu životného prostredia

- ohrozenie zdrojov pitnej vody v obci nadmerným používaním umelých hnojív a pesticídov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre tvorbu a údržbu životného prostredia,
- prírodné katastrofy (záplavy).

Z pohľadu kultúry, školstva a športu

- hrozba papučovej kultúry obyvateľstva,
- dôsledkom zlej sociálnej situácie rodín je kultúra na poslednom mieste v rodinnom rozpočte,
- slabý sponzoring športu a kultúry zo strany súkromného sektora,
- bezcieľne trávenie voľného času mladými ľuďmi v obci,
- zanedbaním pozornosti v oblasti tradícií a remesiel obce stratia svoju osobitosť.

Z pohľadu občianskej vybavenosti

- vlastníci pozemkov nebudú súhlasiť s odpredaním pozemkov pre nové individuálne bytové výstavby podľa územného plánu obcí,
- nedostatok finančných prostriedkov na výkon samosprávy a zlepšenie občianskej vybavenosti obce,
- nedostatku finančných prostriedkov na plánované rozvojové aktivity obce.

Z pohľadu cestovného ruchu

- nepochopenie turistického potenciálu obce - nevyužitie daností pre rozvoj cestovného ruchu,
- izolovanosť – nezapojenie sa do združení v regióne, ktoré pomáhajú rozvoju cestovného ruchu,
- neprispôsobenie kvality a množstva poskytovaných služieb v súlade s požiadavkami návštevníkov obce,
- nedosiahnuteľná konkurencia v oblasti cestovného ruchu.

Dopady vyššie uvedených bodov bez aktívneho prístupu obce je možné zovšeobecniť nasledovne:

- Zníženie počtu pracovných príležitostí v obci
- Migrácia prevažne mladého obyvateľstva a z toho vyplývajúce:
- Starnutie obyvateľstva
- Nespokojnosť obyvateľov s kvalitou infraštruktúry a občianskej vybavenosti
- Vyčerpanie financovania rozvojových aktivít z vlastných zdrojov
- Strata záujmu obyvateľov participovať na veciach verejných

2.3. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	- prítomnosť poľnohospodárskej výroby v obci, - existencia podnikateľských subjektov pôsobiach v obciach v oblasti obchodu, výroby, služieb a dopravy, - dobré podmienky pre rozvoj služieb, - dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, - dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, - vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania, - existujúca územno-plánovacia dokumentácia.
	Územno-technické	- atraktívne prírodné prostredie, - blízkosť rekreačnej oblasti, ako možného základu pre rozvoj turizmu, - objekty vhodné pre podnikanie v agroturistike, - kultúrno-historické pamiatky, - aktívny prístup miestnej samosprávy k rozvoju cestovného ruchu v obciach, - trasy pre cykloturistiku.
	Prírodno-environmentálne	- vhodné prírodné a podnebné podmienky, - doriešený odvoz a skládky tuhého komunálneho odpadu, - vypracovaný program odpadového hospodárstva, - realizácia separovaného zberu odpadu, - zlepšenie kvality ovzdušia v obci - dostatok lesov s kvalitnou podpovrchovou vodou.
	Kultúrne	- využívanie prírody v okolí na zimné a letné športové aktivity, - kultúrne podujatia, - každoročné tradičné akcie – plesy, jarne a jesenné tradičné akcie, - existencia budov pre strednú školu, špeciálnu

		základnú školu, základnú školu a materskú školu, - silná mimoškolská činnosť v obci, - možnosť športovania v areáli futbalového ihriska a školského ihriska - existencia kultúrnych pamiatok.
	Inštitucionálno-organizačné	- pravidelné stretnutia občanov s predstaviteľmi samosprávy, - ochota obyvateľov spolupodieľať sa na rozvoji obce.
Problémy a limity	Socioekonomické	- nezamestnanosť obyvateľov obcí v produktívnom veku, - nezamestnanosť absolventov škôl, - absencia výrobných podnikov v obci, - absencia základných a doplnkových služieb, - absencia väčšieho supermarketu, obchodného centra - stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania, - slabý rozvoj remeselnej výroby, - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva vyplývajúca z nezamestnanosti v regióne, - slabá informovanosť o možnostiach podnikania a samozamestnania zo strany štátu.
	Územno-technické	- v obci nie je vybudovaná dostatočná infraštruktúra, - nedostatok finančných prostriedkov z rozpočtu obcí na rekonštrukciu miestnych komunikácií, - nevybudované parkovacie plochy v obciach.
	Prírodno-environmentálne	- nezáujem mladých o poľnohospodárstvo, - nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu, - malý rozvoj aktivít pre rekreačné účely, - zlý stav poľných a lesných ciest, - nevyužitý / nezmapovaný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia cestovného ruchu v regióne.
	Kultúrne	- absencia telocvične a multifunkčného ihriska - absencia možností využívať rekreačné strediská na športové aktivity, na relaxáciu (bowling, wellness, sauna), - slabá tradícia folklóru,

		- nezáujem občanov o obnovenie tradícií v obci, - obyvatelia sú prevažne konzumenti a nie tvorcovia kultúrnych akcií v obci.
	Inštitucionálno-organizačné	- nevybudovaná obecná kanalizácia, vodovody, - nedostatok prípadne nedostupnosť finančných zdrojov.

2.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Nasledujúca tabuľka ilustruje potenciály, výzvy, limity a problémy vyplývajúce z vývoja vo vonkajšom prostredí obce Richnava:

Výzvy a potenciály z vonkajšieho prostredia:	Limity a problémy z vonkajšieho prostredia:
Potenciál získať nenávratný finančný príspevok z EÚ zdrojov pre krytie investičných zámerov v obci	Malý záujem investorov o menšie obce
V rámci Mikroregiónu existuje možnosť vytvárať spolupráce založené na synergii s obcami	Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch v okolí obce/mikroregiónu.
V blízkom okolí obce funguje rozvinutý cestovný ruch	Zlý stav životného prostredia v okolí obce/v mikroregiónu
Možnosť prilákať investorov	Nepochopenie/nerozpoznanie potenciálu disponibilných rozvojových zdrojov obce

2.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Tomuto bodu je z pohľadu tvorby PHRSR *venovaná mimoriadna pozornosť* nakoľko výzvy, potenciály, limity a problémy vytvárajú väčšinou vzájomne previazaný logický hierarchický systém. Preto v tomto bode nedôjde len k identifikácii samostatných javov, ale najmä vzájomných väzieb a ich príčinných súvislostí.

Následne budú výstupy tohto kroku spracované vo forme stromu výziev a problémov, ktorý tento systém a jeho väzby vizualizuje. Samotný strom je potom možné následne použiť k zadefinovaniu logického systému, teda stromu, cieľov a opatrení, ktoré sa budú vzťahovať na identifikované výzvy, potenciály, limity a problémy.

Hospodárska oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
• výhodná strategická poloha obce, blízkosť mesta Gelnica	• nevybudovaná kanalizácia • nevybudovaný vodovod

• ochota zo strany samosprávy riešiť zlú ekonomickú a sociálnu situáciu miestneho obyvateľstva • aktívna sociálna inklúzia príslušníkov MRK do majoritnej spoločnosti • výborná spolupráca s okolitými obcami • dostatok voľnej pracovnej sily • obec je plynofikovaná • dostupnosť internetu a káblovej televízie • dostupnosť mobilných sietí • obec je prístupná pravidelnou autobusovou dopravou	• nevybudovaná ČOV • nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam • nedostatočný kamerový systém • nevyhovujúci technický stav niektorých úsekov miestnych komunikácií a chodníkov
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ • realizácia opatrení na zvýšenie bezpečnosti ako občanov, tak aj návštevníkov • dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov • vybudovanie cyklochodníkov • zlepšovanie podnikateľského prostredia dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci	• zanedbávanie podpory štátu v oblasti malého a stredného podnikania • finančne náročná a pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry
Sociálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
• výhodná strategická poloha obce, blízkosť mesta Gelnica • materská škola, špeciálna základná škola, stredná škola v obci • ochota spolupráce miestneho obyvateľstva pri rozvoji obce • optimálne podmienky pre rekreačné využitie • zachovalé a príťažlivé prírodné prostredie • kultúrne pamiatky v obci (kostol, Kaplnka sv. Márie Magdalény, Richnavský hrad)	• absencia oddychových zón pre deti mládež, mladé rodiny, matky na materskej dovolenke a pre dôchodcov • absencia denného stacionára, sociálnej starostlivosti pre starších občanov a osoby so zdravotným postihnutím • absencia športovísk, predovšetkým multifunkčného ihriska • absencia detského ihriska • absencia komunitného centra • zlý stav rigolov • nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným

	protispoločenským konaniam • sociálna izolácia obyvateľov z MRK • pokles kvality života v regióne spôsobený stagnáciou lokálneho priemyslu • nízka úroveň kultúrno-spoločenského a športového vyžitia • nedostatok vlastných finančných zdrojov obce na financovanie • rozvojových a investičných projektov • absencia zdravotného strediska • sociálna izolácia obyvateľov z MRK • nižšia vzdelanostná úroveň obyvateľov zo sociálne znevýhodneného prostredia • nedostatok vlastných finančných zdrojov obce na financovanie rozvojových a investičných projektov • slabší záujem o veci verejné • nedostatok obecných pozemkov a ich roztrieštenosť
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ • potenciál rozvoja cestovného ruchu • záujem o integráciu rómskej komunity do života majoritnej spoločnosti • strategické postavenie obce • rozvoj športových a rekreačných aktivít s možnosťou využitia prírodného potenciálu územia • potencionálna spolupráca s okolitými obcami	• možný nárast sociálnej izolácie obyvateľov z MRK • predsudky a diskriminácia zo strany majoritného obyvateľstva • starnutie obyvateľstva • nedostatok finančných prostriedkov pre investičné zámery obce • negatívne sociálne prostredie • ekonomicky stagnujúci región – pretrvávajúce negatívne dopady hospodárskej krízy • nedostatočná osвета v oblasti ochrany životného prostredia • nárast produkcie komunálneho odpadu • možná prehĺbajúca sa sociálna izolácia obyvateľov z MRK • existujúce predsudky a diskriminácia zo strany majoritného obyvateľstva voči príslušníkom z MRK • dlhodobá vysoká nezamestnanosť

Environmentálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
• zavedený systém triedeného zberu • odpadov • prírodný potenciál na rozvoj vidieckeho, cestovného ruchu, pešej turistiky a cykloturistiky • pozitívny prístup miestnej samosprávy k zachovaniu prírodného dedičstva pre nasledujúce generácie	• slabá ekologická uvedomelosť občanov • nedostatočné separovanie a zhodnocovanie odpadov • nedostatočné využívanie prírodného potenciálu • nedostatočné využitie obnoviteľných zdrojov energie v prospech rozvoja obce
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ • podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie • predchádzanie vzniku odpadov • zvýšenie zhodnocovania odpadov • zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce • realizácia opatrení smerujúcich k udržaniu kvality životného prostredia	• slabá osвета v oblasti ochrany životného prostredia • znečisťovanie životného prostredia nelegálnymi skládkami • nárast produkcie komunálneho odpadu

2.6.Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli vyšpecifikované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre vypracovanie rozvojového dokumentu obce Richnava.

Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov k ďalšiemu rozvoju obce: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá OFENZÍVNA STRATÉGIA, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad príležitosťami a ohrozeniami.

Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

2.7. Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia

Samostatnou oblasťou analytickej časti je identifikovanie potenciálnych nástrojov a možných prístupov na riešenie výziev a problémov, ktoré sa stali osvedčenými nielen na úrovni lokálnej, ale

aj v národnej alebo nadnárodnej praxi.

Pri tomto postupe sa identifikujú analýzou overené postupy - pozitívne prvky - , rešpektujúc ich možné obmedzenia pri prenose skúseností. Tie môžu vyplývať z rozdielnosti prostredia (legislatívne, sociálne, ekonomické, geografické), rovnako tak z rôznej východiskovej situácie.

Metódou používanou v rámci spracovania tejto analýzy je porovnanie situácie a potenciálov rozvoja obce so situáciou a potenciálmi rozvoja inej porovnateľnej obce v rámci tzv. benchmarkingu. Porovnanie je vhodné sústrediť na obce, ktoré môžu byť vnímané ako konkurenti alebo naopak - sú príkladmi napredovania v dosiahnutom prograse, prípadne príkladmi dobrej praxe, ktorú je možné zohľadniť pri riešení obdobných výziev a problémov.

Benchmarking pre účel spracovania tohto dokumentu je možné zadefinovať ako proces porovnávania a merania vlastných bežiacich procesov s porovnateľnými procesmi vo vybraných (porovnávaných) subjektoch.

Cieľom takého porovnania je zisk informácií, kde vzniká odchýlka, ktorá predstavuje tzv. úzke miesto procesu. Tak môže obec identifikovať problém a zaviesť zlepšenia. Práve cez porovnanie s najlepšími.

Východisková situácia obcí v najbližšom okolí

V najbližšom okolí zápasia všetky obce s obdobnými problémami a to nielen na úrovni rozvoja. Najčastejšími problémami obcí s nízkym počtom obyvateľov sú nedostatok finančných prostriedkov a slabý ľudský kapitál v spojení s prestarnutým obyvateľstvom. Okrem frustrácie patria medzi bariéry rozvoja obcí v bezprostrednom prostredí známe problémy s infraštruktúrou, nezamestnanosťou, či nízkym alebo málo využiteľným vzdelaním. Problémom je i fakt, že malé obce sa často bránia alebo im chýba príležitosť spájať sa do mikroregiónov.

Napriek uvedeným ťažkostiam je možné identifikovať aj rad príkladov obcí , ktoré vďaka mobilizácii vlastného potenciálu a s využitím externých zdrojov dokázali v oblasti environmentálnej, sociálnej a zvyšovania úrovne obyvateľstva efektívne napredovať. Sú to okolité obce: Krompachy, Kolinovce, Vítáz, Margecany.

V uvedených obciach boli naplno využité možnosti čerpania zdrojov EÚ pre rozvoj v každej oblasti – životné prostredie, infraštruktúra, školstvo, zdravotníctvo, sociálna infraštruktúra.

Práve predkladaný dokument môže obci Richnava pomôcť k zmene – priblíženiu sa k nasledovaniuhodným príkladom. Na obdobie 2021 – 2027 je vypracovaný detailný plán nástrojov (projektov) v súlade s cieľmi programovacích dokumentov pre najbližšie rozpočtové obdobie EÚ.

2.8. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Každá obec disponuje zdrojmi, ktoré je možné definovať ako faktory jej rozvoja (ekonomického

a sociálneho). Zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia obce sa označujú ako vnútorné (endogénne) faktory rozvoja. Zdroje a faktory, ktoré vplývajú na rozvoj obce spoza hraníc obce tvoria vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja obce tvorí rozvojový potenciál konkrétnej obce.

A) Prehľad faktorov rozvoja obce Richnava

Rozvojové faktory je možné členiť do nasledovných skupín:

- prírodné zdroje,
- sociálna infraštruktúra obyvateľstvo,
- technická infraštruktúra
- ekonomické činnosti
- rozpočet a majetok obce.

Prírodné zdroje

Obec Richnava s rozlohou 6,97 km² a s nadmorskou výškou 370 m n. m. patrí do okresu Gelnica a zaraďuje sa k vidieckym sídlam, ktoré majú poľnohospodársky charakter s prevažujúcou obytňou funkciou. Okres Gelnica je súčasťou severozápadnej časti Košického samosprávneho kraja a susedí s okresmi Prešov, Rožňava, Spišská Nová Ves a Košice-okolie. Z geomorfologického hľadiska je charakter územia členitý, horský a podhorský. Územie obce Richnava patrí do oblasti Slovenské Rudohorie, celku Volovské vrchy, podcelkov Hnilecké vrchy, Volovec, Zlatý stôl, Pipitka a Kojšovská hoľa. Územie patrí z časti do celku Čierna hora, podcelkov Roháčka a Bujanovské vrchy, ktoré sa tiahnu po ľavom brehu rieky Hornád. Kataster Richnavy sa rozprestiera na južných svahoch pohoria Branisko a vo východnom výbežku Hornádskej kotliny. Len malá časť sa nachádza na pravom brehu Hornádu a na severných svahoch Slovenského Rudohoria – Volovských vrchov. Chotár obce je v severnej časti odlesnený a v južnej časti prevládajú smrekovo-jedľové lesy. Územie je z geologického hľadiska charakterizované stretom viacerých tektonicko-geologických častí Západných Karpát. Južnú časť katastra tvoria horniny mladšieho paleozoika – permu, najmä pieskovce a bridlice. Zatiaľ čo severnú časť katastra pieskovce a zlepenice. Oblasť rieky Hornád obsahuje fluvialne sedimenty ako štrky a piesky. Prevládajúcim pôdnym typom sú rendziny, iné typy sú prevažne piesčito-hlinité. V katastri obce Richnava sa nenachádza osobitne chránená oblasť prírody, avšak existujú tu hodnotné biotopy. Medzi skalnatými útvarmi v spádovej doline Zlatníka sa nachádza rozsiahla plocha slatiniska. Územie katastra má mierne chladnú a mierne vlhkú kotlinovú klímu s veľkou inverziou teplôt. Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje od cca +6°C do + cca 13°C.

Obyvateľstvo

Obec Richnava sa počtom obyvateľov zaraďuje k väčším obciam Slovenska, celkový počet obyvateľov v obci k 31.12.2020 bol 3198. Počet obyvateľov vykazuje rastúci trend.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15-65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15 -65 rokov) konkrétne 1662 obyvateľov,

najmenší podiel na obyvateľov pripadá v poproduktívnom veku a to 139 obyvateľov.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostného zloženia výrazne prevláda rómska národnosť, nakoľko 82,71 % obyvateľov sa hlási práve k tejto národnosti. Počet obyvateľov, ktorí sa hlásia svojou príslušnosťou k slovenskej národnosti je 553, čo predstavuje 17,29 % z celkového počtu obce.

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev (62,45 %). Ostatní obyvatelia obce sa hlásia k gréckokatolíckej cirkvi (1,63 %), evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (0,28 %), pravoslávnej cirkvi (0,13 %). U 28,96 % obyvateľstva nie je zistené náboženstvo a 1,69 % obyvateľov je bez vierovyznania.

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie majú obyvatelia bez školského vzdelania, percentuálne zastúpenie tejto skupiny obyvateľov je 32,33 % z celkového počtu. Podiel osôb s vysokoškolským vzdelaním je 1,47 %. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaraďujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. V obci je alarmujúco vysoká nezamestnanosť, predovšetkým v marginalizovaných rómskych komunitách a sociálne odkázaných komunitách. V obci najväčšiu skupinu tvoria deti do 16 rokov (38,22 %), avšak vysoké percento obyvateľstva tvorí skupina nezistenej ekonomickej aktivity (29,80 %).

Technická infraštruktúra

Miestne komunikácie - Stav miestnych komunikácií je nevyhovujúci.

Chodníky - Stav chodníkov je nevyhovujúci.

Autobusová zástavka - V obci sa nachádza 8 autobusových zastávok.

Železničná stanica - V obci sa nenachádza železničná stanica.

Vodovod - Obec nemá vybudovaný vodovod.

Kanalizácia - V obci nie je vybudovaná kanalizácia.

Čistička odpadových vôd – V obci nie je dobudovaná ČOV.

Rozvod plynu - Obec je plynofikovaná.

Zásobovanie teplom - Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci

nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.

El. vedenie - Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.

Verejné osvetlenie - Obec čiastočne disponuje moderným verejným LED osvetlením. Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.

Pokrytie mobilných operátorov - Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov

Optická sieť na pripojenie internetu - V obci nie je zavedená optická sieť.

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácností, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.

Sociálna infraštruktúra obce

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Obec disponuje sociálnou infraštruktúrou: obecný úrad, dom smútku, cintorín, kostol, materská škola, základná škola, stredná škola, futbalové ihrisko, knižnica, pohostinstvo, obchod, predajne, hasičská zbrojnica, obecný rozhlas. Obec nedisponuje zdravotným strediskom. Víziou je zriadiť v obci zdravotné stredisko, resp. ambulancie poskytujúce základné zdravotné služby.

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Richnava býva v tradičných rodinných domoch. Celkový počet trvalo obývaných rodinných domov je 210. Rodinné domy sú v dobrom stave.

Detailné spracovanie analýz obce tvorí prílohu č. 1 tohto dokumentu

B) Prehľad disparít obce Richnava

Pri analýze problémov boli identifikované nasledovné disparity a limity rozvoja územia obce Richnava:

Oblasť rozvoja	Popis disparity
• Prírodné zdroje	➤ nevyužitý prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
• Obyvateľstvo	➤ starnúca populácia a klesajúci počet

		produktívneho obyvateľstva migrácia mladých obyvateľov	
	• Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	➤ nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily ➤ rastúca dlhodobá nezamestnanosť.	
	• Technická infraštruktúra	➤ technický stav verejných budov vyžadujúcich si rekonštrukciu	
	• Sociálna infraštruktúra obce	➤ nedostatočná školská a predškolská infraštruktúra ➤ chýbajúce domovy sociálnych služieb	

Tab. - disparity a limity rozvoja územia

3. Rozvojová stratégia

3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia predstavuje očakávaný stav, ktorý má obec zo strednodobého hľadiska dosiahnuť. Definuje rámec pre vymedzenie strategických cieľov a priorít na obdobie budúcich 7 – 10 rokov pričom popisuje aj postupy na ich dosiahnutie.

Vízia obce Richnava predstavuje opis ideálneho stavu, ktorý si obyvatelia obce prajú dosiahnuť a aktívnym systematickým prístupom sa chcú blížiti k jej naplneniu.

Na základe komplexnej analýzy východiskového stavu obce, súboru kvalitatívnych a kvantitatívnych dát, analýzy silných a slabých stránok územia, identifikácii hlavných faktorov smerujúcich k rozvoju územia, pochopením väzieb územia, zohľadnením faktorov podporujúcich rast, resp. rozvoj územia, ako aj na základe funkcií, ktoré obec v súčasnosti plní, strategická vízia obce Richnava je formulovaná nasledovne:

Vízia rozvoja:

Obec Richnava je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ:

Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na

inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

3.2.Štruktúra priorít a ich väzby

Zámerom tejto časti programu je zadefinovať priority a poskytnúť prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority, ktoré s určitou povedú priamo k naplneniu stanovenej vízie, pričom tieto priority a z nich plynúce návrhy projektov nemusia spadať len do kompetencie obce.

V tejto časti je dôležité ich explicitne vymedziť a pomenovať tak, aby ich bolo možné zapracovať do plánu plnenia. Pri opatreniach, ktoré nie sú priamo v kompetencii obce, je dôležité aby boli presne sformulované do takej podoby, v akej ich obec bude môcť začleniť do vyšších strategických zámerov napr. samosprávneho kraja.

Naplnenie dlhodobej vízie a dosiahnutie hlavného cieľa obce Richnava je rozložené do troch prioritných oblastí, ktorých naplnenie je podmienené splnením špecifických cieľov, ktoré môžu byť v rámci dekompozície tvorené ďalšími špecifickými subcieľmi a spolu s vyššími cieľmi sa stávajú základnými piliermi pri realizácii hlavného cieľa.

Základné prioritné oblasti sú vymedzené nasledovne:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Predstavenie obsahu jednotlivých priorít je možné najlepšie demonštrovať cez uvedenie špecifických cieľov, ktoré pod danú prioritu spadajú a práve ich jednotlivé splnenie zabezpečí aj naplnenie priority.

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ: 1.1 Rozširovať a naplňovať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ: 2.1 Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce

Strategický cieľ: 2.2 Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Strategický cieľ: 3.1 Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov

Strategický cieľ: 3.2 Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia

Obrázok nižšie ilustruje prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Richnava, ktorých naplnenie je možné dosiahnuť prostredníctvom naplnenia cieľov jednotlivých nástrojov (projektov), ktoré povedú k naplneniu jednotlivých špecifických cieľov, prostredníctvom ktorých je možné naplniť strategické ciele určené pre každú prioritnú oblasť obce.

Obr. Prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Richnava

3.3.Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov

3.3.1. Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority

Vízia: Obec Richnava je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ: Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

Priorita 1 Moderná a inovatívna obec	Priorita 2 Obec atraktívna pre všetkých	Priorita 3 Eko obec
<i>Strategický cieľ 1.1</i> Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry,	<i>Strategický cieľ 2.1</i> Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej	<i>Strategický cieľ 2.2</i> Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života
	<i>Strategický cieľ 3.1</i> Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre	<i>Strategický cieľ 3.2</i> Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného

podporovať hospodárstvo moderné a inovatívne prvky v rámci obce	miestne a zaviesť	a kultúrnej vybavenosti obce, celkové zvýšenie kvality života v obci	pre jej obyvateľov a návštevníkov	obyvateľov obce a návštevníkov	prostredia
--	----------------------	---	---	--------------------------------------	------------

3.4.Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorit a systému cieľov PHRSR

Stratégia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027 priamo nadväzuje na analytickú časť, ktorá cez popísané oblasti predstavuje komplexnú analýzu obce.

Predkladaná časť PHRSR sa zameriava na stratégiu rozvoja obce Richnava, so zohľadnením tvrdých dát (štatistický úrad, výstupy z dotazníkov), ale aj relevantných informácií získaných od miestnych aktérov, cez tzv. mäkké dáta (očakávania obyvateľov samosprávy) ale hlavne výstupov a záverov PHRSR 2016 – 2022, na ktorý priamo nadväzuje a bol podkladom pre vytvorenie nového predkladaného PHRSR na roky 2021- 2027.

Vychádzajúc zo skúseností a relevantnej dokumentácie, ktorá stojí za vytvorením PHRSR každej obce, je pre definovanie obecnej rozvojovej stratégie nevyhnutné pochopiť aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Tie je potrebné zapracovať nielen z hľadiska strednodobého, ale aj dlhodobého horizontu. Tieto východiská prognózy budúceho vývoja sú prezentované v strategických dokumentoch národnej a nadnárodnej úrovne.

Tu je nutné rešpektovať nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja v prípade PHRSR obce, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov.

K týmto dôležitým strategickým dokumentom ktoré prispievajú k plneniu cieľov PHRSR priradíme aj medzinárodné dohody ako je:

- Agenda 2030,
- Urbact III,
- akčné plány iniciované zo strany subjektov územnej spolupráce v špecifických prípadoch schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv, najmä v podobe akčných plánov najmenej rozvinutých okresov,
- Integrovaná stratégia územného a miestneho rozvoja na roky 2021-2027,
- Akčné plány pre rast a zamestnanosť Košického samosprávneho kraja.

Viacere dokumenty Európskej komisie a OECD odporúčajú spracovanie rozvojových stratégií na úrovni tzv. strategicko-plánovacích regiónov (ako čiastkových územných jednotiek pre plánovanie na subregionálnej úrovni), ktoré môžu byť chápané ako skupiny obcí pre potreby podpory

regionálneho rozvoja. Predkladaná stratégia obce Richnava je vypracovaná za samostatnú územnú jednotku (nie je súčasťou skupiny obcí s povinnosťou predkladať PHRSR za skupinu obcí)

Základom tejto stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority, ktoré je možné preniesť aj na lokálnu úroveň – úroveň obce:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec (hospodárska oblasť)

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých (sociálna oblasť)

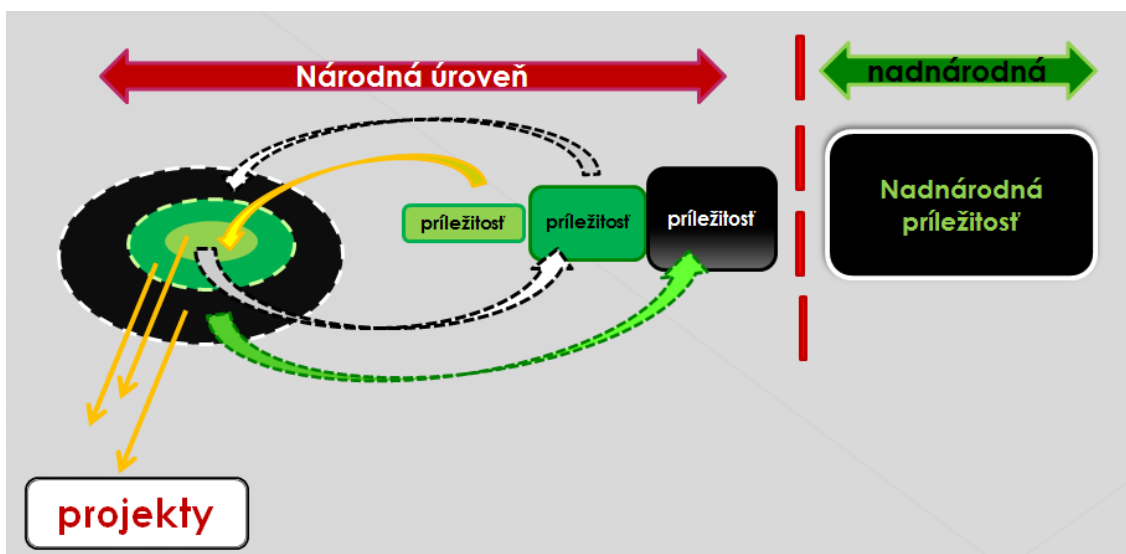
Prioritná oblasť 3: Eko obec (environmentálna oblasť)

Súčasťou predloženej strategickej časti dokumentu je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, a formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

TVORBA STRATÉGIE NA ZÁKLADE PRÍSTUPU K VYUŽITIU HODNÔT, KTORÉ PRE OBEC PONÚKA INOVAČNÝ PROJEKT (NÁSTROJ)

V súvislosti s inovačným procesom a pochopením významu nástroja - inovačného projektu je dôležité spomenúť možnosti ako využiť hodnotu, ktorú so sebou prináša realizácia inovačného projektu obce Richnava nielen z pohľadu realizátora inovácie, ale aj z pohľadu rozvoja obce:

- krátkodobé využite príležitosti – nepochopenie hodnoty inovačného nástroja: Pri tomto pohľade býva realizácia projektu vnímaná ako konečný cieľ, ktorým sa dosiahne projektový zámer a tým jeho význam končí. Cieľ projektu je naplnený, ale nebol koncipovaný a riadený tak, výstupy získané z projektu generovali ďalšie inovačné príležitosti, ďalšie možnosti pre rozvoj obce, napríklad získanie nových partnerstiev obce, vytvorenie nových inovačných príležitostí v obci, atď. Potenciál inovačného projektu ostáva takto nevyužitý;
- dlhodobé využite príležitosti – pochopenie hodnoty inovačného projektu: Druhý pohľad je vnímanie inovačného projektu len ako prostriedku, doslova nástroja, ktorý napomáha dosiahnuť vyšší - strategický cieľ obce. Tento prístup umožňuje maximálne využiť potenciál projektu, pretože využitá príležitosť generuje ďalšie príležitosti pre obec (implementácia jedného projektu vytvára podmienky pre vytvorenie ďalšieho projektu).

Obr. Špirála rozvoja obce pri implementácii projektov v PHRSR 2021 – 2027, jedna využitá príležitosť (projekt) generuje ďalšiu príležitosť

Využiť všetky ponúkané príležitosti a vyčerpať ich potenciál je jediná cesta k trvalo udržateľnému rozvoju obce.

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli definované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre regionálny rozvoj obce Richnava.

Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe jednotlivých častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá OFENZÍVNA STRATÉGIA, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad príležitosťami a ohrozeniami.

Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

3.5.Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR 2021 – 2027 a administratívna podpora Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Richnava. V procese prípravy PHRSR 2021 - 2027 boli prizvaní obyvatelia obce Richnava s cieľom zapracovania ich požiadaviek a potrieb. V procese záverečného spracovania PHRSR spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu obyvatelia aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch naplňujúce špecifické (sub)ciele definovaných priorít obce v období 2021-2027.

Široký rámec navrhovaných projektov si bude vyžadovať zodpovednú prípravu obce nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu prípadne administratívnej podpory z externého prostredia. Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2021 – 2027 venovať zvýšená pozornosť je náročnosť týchto projektov.

Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom, počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov, kladie

enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľaokrát vyúsťuje do nemalých problémov a tie potom majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu.

S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s externými poradcami, odborníkmi, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov, ktoré budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi tak, aby táto vhodne zvolená organizačná podpora dokázala sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinne, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu či tzv. projektoví zamestnanci na dobu určitú – zamestnaní podľa potrieb konkrétneho projektu na obdobie trvanie projektu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov.

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie či partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VUC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2021 – 2027 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicite vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činností a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň, obec si kladie za cieľ, zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti, preto je dokument PHRSR obce živým dokumentom, ktorý do budúcnosti ráta s možnými aktualizáciami.

Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR a raz ročne vyhodnocuje jeho

plnenie, bude zároveň zodpovedné za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy.

Rovnako bude obecné zastupiteľstvo schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré bude obec ako prijímateľ dotácie v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

č.	Názov partnera	Úloha partnera pri implementácii stratégie
1	Obecný úrad Richnava	výkonný orgán, administratívny orgán
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR
3	Subjekty z oblasti vzdelávania a podpory cestovného ruchu	zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	zabezpečenie možností získať NFP k implementácii projektov
5	Susediace obce v rámci okresu/ regiónu	spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
7	Orgány štátnej správy	spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
8	Subjekty tretieho sektora – mimovládne organizácie	spolupráca, podľa potrieb konkrétneho projektu

Tabuľka: Prehľad partnerov pre implementáciu PHRSR

4. Implementačný plán
4.1. Nástroje na implementáciu stratégie
Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec
Strategický cieľ 1.1: Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce
Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie
Nástroje:
Výstavba splaškovej a dažďovej kanalizácie
Vybudovanie kanalizačných prípojk
Výstavba ČOV v rómskej osade
Projekt: Vybudovanie obecného vodovodu
Nástroje:
Vypracovanie projektovej dokumentácie
Vybudovanie verejného vodovodu v obci – výstavba vodovodného potrubia a výstavba vodojemu
Projekt: Rekonštrukcia verejného osvetlenia
Nástroje:
Kompletná rekonštrukcia verejného osvetlenia
Projekt: Optické pripojenie v obci
Nástroje:
Inštalácia optického káblu v obci
Projekt: Káblová televízia v obci
Nástroje:
Zavedenie káblovej televízie v obci
Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu
Nástroje:
Rekonštrukcia zastaraného rozhlasu, výmena za bezdrôtový obecný rozhlas
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií
Nástroje:
Rekonštrukcia miestnych cestných komunikácií
Výstavba nových miestnych komunikácií
Projekt: Výstavba chodníkov
Nástroje:
Rekonštrukcia chodníkov
Výstavba chodníkov
Projekt: Modernizácia autobusových zastávok
Nástroje:
Modernizácia autobusových zastávok

Projekt: Výstavba vodopriepustného parkoviska
Nástroje:
<i>Vypracovanie projektovej dokumentácie</i>
<i>Vybudovanie parkoviska</i>
Projekt: Výstavba podjazdu pre peších pod cestou
Nástroje:
<i>Vybudovanie podjazdu pre peších pod cestou č. I I/547</i>
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR
Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci
Nástroje:
<i>Príprava priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít</i>
<i>Podpora miestnych podnikateľských subjektov</i>
<i>Podpora samostatne hospodáriacich roľníkov, SZČO, agroturizmus)</i>
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce
Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce
Nástroje:
<i>Rozvoj spolupráce s inými subjektmi: obce, mestá, podnikatelia, investori</i>
<i>Zbieranie pozitívnych, inšpiratívnych skúseností a príkladov dobrej praxe z okolitých obcí (ako ja zo zahraničia) a ich následná aplikácia do života obce</i>
<i>Vypracovanie spoločných rozvojových dokumentov s okolitými obcami</i>
Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých
Strategický cieľ 2.1: Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce.
Strategický cieľ 2.2: Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci
Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby
Nástroje:
<i>Zabezpečenie základnej infraštruktúry (cesty, chodníky, kanalizácia, vodovod, elektrické pripojenie, osvetlenie, plynofikácia)</i>
Projekt: Podpora bytovej výstavby pre sociálne slabšie rodiny
Nástroje:
<i>Vysporiadanie pozemkov, predovšetkým v rómskej osade</i>
<i>Vypracovanie projektovej dokumentácie, bytová výstavba</i>
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, služieb a bezpečnosti v obci
Projekt: Výstavba obecného úradu
Nástroje:
<i>Vypracovanie projektovej dokumentácie</i>
<i>Výstavba/Rekonštrukcia budovy</i>
<i>Zabezpečenie vybavenia</i>

Projekt: Vybudovanie komunitného centra
Nástroje:
Komunitná činnosť a aktivity
Zabezpečenie potrebného zariadenia a vybavenia
Projekt: Vybudovanie hygienického centra
Nástroje:
Zabezpečenie dostupnosti sociálnych a hygienických zariadení s cieľom zlepšenia hygieny medzi príslušníkmi z MRK
Podporný nástroj:
Uskutočňovať preventívno-osvetové činnosti zamerané na zlepšenie hygienických návykov
Projekt: Rekonštrukcia domu smútku
Nástroje:
Kompletná rekonštrukcia budovy
Úprava okolia cintorína, oplotenie cintorína
Projekt: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice a zabezpečenie technického vybavenia
Nástroje:
Rekonštrukcia rozvodov elektroinštalácie
Rekonštrukcia strechy
Projekt: Pokračovanie miestnej občianskej poriadkovej služby
Nástroje:
Pokračovanie miestnej občianskej poriadkovej služby
2.3 Podpora integrácie MRK v obci
Projekt: Pokračovanie terénnej sociálnej práce v obci
Nástroje:
Konzultácie k aktivačným prácam, pomoc pri spisovaní tlačív a žiadostí
Vybavenie potrebnej pracovnej dokumentácie, živnostenského listu
Projekt: Osvetový program pre rodičov detí z MRK
Nástroje:
Základná zdravotná starostlivosť a hygienické návyky
Povinná školská dochádzka
Projekt: Vybudovanie individuálnych ČOV pre príslušníkov z MRK v rómskej osade
Nástroje:
Zabezpečenie a inštalácia individuálnych ČOV pre príslušníkov z MRK v rómskej osade
Projekt: Podpora prístupu k pitnej a úžitkovej vode v prostredí MRK v obci s dôrazom na nízkonákladové opatrenia
Nástroje:
Vypracovanie projektovej dokumentácie
Vŕtanie resp. kopanie studne
Vybudovanie výdajníkov na pitnú vodu

2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci
Projekt : Podpora kultúrnych a športových podujatí
<i>Nástroje:</i>
<i>Podpora kultúrnych podujatí</i>
<i>Podpora športových podujatí</i>
Projekt: Výstavba detského a multifunkčného ihriska
<i>Nástroje:</i>
<i>Výstavba multifunkčného ihriska</i>
<i>Výstavba detského ihriska</i>
Projekt: Obec ako Zóna oddychu
<i>Nástroje:</i>
<i>Vytvorenie malých oddychových zón</i>
<i>Obnova a tvorba zelených verejných priestranstiev a oddychových zón v zastavanej časti obce</i>
2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu
Projekt: Výstavba cykloturistických chodníkov
<i>Nástroje:</i>
<i>Vybudovanie cyklochodníka</i>
<i>Vybudovanie cyklistickej trasy</i>
<i>Zabezpečenie značenia, oddychových zón a odpočívadiel</i>
Projekt: Zriadenie náučného chodníka
<i>Nástroje:</i>
<i>Zriadenie náučného chodníka s prepojením na existujúce turistické trasy</i>
Prioritná oblasť 3: Eko obec
Strategický cieľ 3.1.: Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov obce
Strategický cieľ 3.2: Podporiť aktivity smerujúce k ochrane životného prostredia
3.1 Prevencia pred povodňami
Projekt: Protipovodňové opatrenia – rigoly, úprava vodného toku
<i>Nástroje:</i>
<i>Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov</i>
<i>Úprava a regulácia brehov na vodnom toku</i>
<i>Zlepšenie odtoku v koryte toku</i>
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov
Projekt: Výstavba zberného dvora
<i>Nástroje:</i>
<i>Vybudovanie zberného dvora</i>
<i>Zabezpečenie potrebnej techniky a vozidiel na zber a separáciu odpadov</i>
Projekt: Výstavba kompostoviska na biologický odpad
<i>Nástroje:</i>
<i>Vybudovanie obecného kompostoviska</i>

Projekt: Podpora budovania súkromných kompostovísk
<i>Nástroje:</i>
<i>Zabezpečenie kompostérov pre domácnosti</i>
Projekt: Inštalácia odpadových košov na triedený odpad
<i>Nástroje:</i>
<i>Nákup a inštalácia zberných nádob na triedený odpad</i>
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci
Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí
<i>Nástroje:</i>
<i>Zakúpenie a inštalovanie fotopascí</i>
<i>Monitorovanie oblasti</i>
<i>Kontrola dodržiavania čistoty a poriadku na verejných priestranstvách</i>
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov
Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestatočnosti obce a jej obyvateľov
<i>Nástroje:</i>
<i>Zníženie energetickej náročnosti verejných budov</i>
<i>Zavedenie obnoviteľných zdrojov energie</i>
Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie
<i>Nástroje:</i>
<i>Prevádzkovanie zariadení na využitie vodnej a slnečnej energie</i>
3.5. Znížiť produkciu skleníkových plynov
Projekt: Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy
<i>Nástroje:</i>
<i>Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily</i>
<i>Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektrobicykle</i>

5. Merateľné ukazovatele nástrojov, harmonogram a finančný plán

Súčasťou programovej časti je definovanie hodnôt ukazovateľov projektu, ktoré boli samosprávou vytýčené pre každý pripravovaný projekt. Základné členenie merateľných ukazovateľov je nasledovné:

- Ukazovatele výstupu označujú hmatateľné produkty, bezprostredne dosiahnuté realizáciou jednej alebo viacerých aktivít, často vyjadrené v merateľných fyzických alebo peňažných jednotkách. Odrážajú skutočnosť, že niečo bolo vytvorené, vyprodukované, zriadené, zrealizované.
- Ukazovatele výsledku sú hmatateľnými produktmi projektu a bývajú objektívne overiteľnými ukazovateľmi cieľa projektu. Východiskovou hodnotou je absolútna hodnota výsledku ku dňu

začiatku realizácie aktivít projektu stanovená ako 0 a
plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota dosiahnutá realizáciou projektu ku dňu ukončenia realizácie aktivít projektu. Medzi výstupom a výsledkom je logická väzba.

- Ukazovatele dopadu vyjadrujú dlhodobý efekt projektu a budú merané v horizonte niekoľkých rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Východiskovou hodnotou je tak, ako aj pri ukazovateľoch výsledku, absolútna hodnota dopadu v roku ukončenia realizácie aktivít projektu a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota, dosiahnutá za obdobie 5 bežných rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Ukazovatele dopadu predstavujú dôsledok zrealizovaných aktivít projektu.

Pre projekty uvádzané v rámci predkladaného PHRSR obce Richnava budú sledované ukazovatele:

- ukazovatele výsledku, ukazovatele dopadu, ukazovatele výstupu (uvádzané pre činnosti charakterizované iba ako „Nástroje“ – tie, ktoré nespádajú pod projektový zámer)

Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHRSR

5.1 MERATELNÉ UKAZOVATELE NÁSTROJOV					
Typ ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Zodpovedná inštitúcia	MJ	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
				2021	2027
Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec					
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce					
Výsledok	Kanalizačné prípojky	Obec	počet	0	340
Výsledok	Obecný vodovod	Obec	m	0	5 450
Výsledok	Modernizácia a rozšírenie verejného osvetlenia	Obec	počet	1	1
Výsledok	Optické pripojenie	Obec	počet	0	1
Výsledok	Káblová televízia	Obec	počet	0	1
Výsledok	Zmodernizovaný obecný rozhlas	Obec	počet	1	1
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry					
Výsledok	Novovybudované miestne cestné komunikácie	Obec	m	0	1200
Výsledok	Zrekonštruované miestne cestné komunikácie	Obec	m	0	13000
Výsledok	Novovybudované chodníky	Obec	m	0	2400
Výsledok	Zrekonštruované chodníky	Obec	m	0	2300
Výsledok	Zmodernizované autobusové zastávky	Obec	počet	8	7
Výsledok	Vodopriepustné parkovisko	Obec	počet	0	1
Výsledok	Vybudovaný podjazd pre peších	Obec	počet	0	1
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR					

Dopad	Podpora podnikatelia (SHR, SZČO, MSP)	Obec	počet	0	8
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce					
Výsledok	Schválené projekty cezhraničnej spolupráce	Obec	počet	0	4
Dopad	Nová partnerská spolupráca s obcami	Obec	počet	0	2
Dopad	Spolupráca obce s podnikateľskými subjektami	Obec	počet	0	3
Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých					
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci					
Dopad	Počet novovzniknutých domov v obci	Obec	počet	0	20
Dopad	Počet novovzniknutých bytových jednotiek v obci	Obec	počet	0	20
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, služieb a bezpečnosti v obci					
Výsledok	Obecný úrad	Obec	počet	1	1
Výsledok	Komunitné centrum	Obec	počet	0	1
Výsledok	Dostupné sociálne a hygienické zariadenia	Obec	počet	0	2
Výsledok	Zlepšené hygienické návyky príslušníkov z MRK	Obec	počet	1 000	4 000
Výsledok	Zmodernizovaný dom smútku	Obec	počet	0	1
Výsledok	Oplotený cintorín	Obec	počet	0	1
Výsledok	Úprava okolia cintorína	Obec	počet	0	1
Výsledok	Zrekonštruovaná hasičská zbrojnica	Obec	počet	0	1
Výsledok	Miestna občianska poriadková služba	Obec	počet	4	6
2.3 Podpora integrácie MRK v obci					
Dopad	Počet terénnych sociálnych pracovníkov	Obec	počet	2	3
Dopad	Počet asistentov terénnych sociálnych pracovníkov v obci	Obec	počet	0	1
Výsledok	Počet zorganizovaných osvetových programov pre MRK	Obec	počet	0	2
Výsledok	Čistička odpadových vôd v rómskej osade	Obec	počet	0	1
Výsledok	Studňa s pitnou vodou	Obec	počet	0	1
Výsledok	Výdajníky na pitnú vodu	Obec	počet	0	3
2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci					
Výsledok	Počet podporených/zrealizovaných	Obec	počet	0	20

	kultúrnych podujatí				
Výsledok	Počet podporených/ zrealizovaných športových podujatí	Obec	počet	0	30
Výsledok	Multifunkčné ihrisko	Obec	počet	0	1
Výsledok	Oddychové zóny	Obec	počet	0	2
Výsledok	Revitalizované verejné priestranstvá	Obec	počet	0	1
2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu					
Výsledok	Cyklotrasa	Obec	m	0	4000
Výsledok	Cyklochodník	Obec	počet	0	2
Výsledok	Zabezpečené značenie	Obec	počet	0	2
Výsledok	Oddychové zóny a odpočívadlá	Obec	m	0	4000
Výsledok	Náučný chodník s prepojením na existujúce turistické trasy	Obec	počet	0	1
Prioritná oblasť 3: Eko obec					
3.1 Prevencia pred povodňami					
Výsledok	Zrekonštruované rigoly	Obec	m	0	30000
Výsledok	Dobudované rigoly	Obec	m	0	1200
Výsledok	Upravené a regulované brehy na vodnom toku	Obec	počet	0	8
Výsledok	Zlepšenie odtoku v koryte toku	Obec	počet	0	1
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov					
Výsledok	Zberný dvor	Obec	počet	0	1
Výsledok	Vybudované obecné kompostovisko	Obec	počet	0	1
Výsledok	Vybudované súkromné kompostoviská	Obec	počet	0	500
Výsledok	Zberné nádoby na triedený odpad	Obec	počet	0	120
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam					
Výsledok	Zakúpené fotopasce	Obec	počet	0	4
Dopad	Zlikvidované čierne skládky	Obec	počet	0	4
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov					
Výsledok	Zrekonštruované dva objekty s cieľom zníženia energetickej náročnosti	Obec	počet	0	2
Výsledok	Zavedené obnoviteľné zdroje energie	Obec	počet	0	3
3.5. Znižovanie produkcie skleníkových plynov					
Výsledok	Nabíjacia stanica pre elektromobily	Obec	počet	0	1
Výsledok	Nabíjacia stanica pre	Obec	počet	0	1

	elektrobicykle				
--	----------------	--	--	--	--

5.2 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť sa venuje postupom inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia programu rozvoja obce, systému monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov, ako aj vecnému a časovému harmonogramu realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Osnova realizačnej časti PHRSR obce Richnava je nasledovná:

- Akčný plán obce
- Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora
- Komunikačná stratégia obce
- Návrh systému monitorovania a hodnotenia

5.2.1 Akčný plán obce

Akčný plán vyplýva zo stratégie, tvorí jej kľúčovú časť a bude realizovaný prostredníctvom konkrétnych, vopred zadefinovaných projektov a aktivít. Jeho náplňou sú predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, pričom je v ňom uvádzaná konkrétna inštitúcia zodpovedná za ich naplnenie. Nevyhnutnou súčasťou akčného plánu sú vždy aj predpokladané zdroje financovania.

Opatrenie, nástroj	Termín	Zodpovedná inštitúcia	Financovanie (EUR)
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie	2021	obec	1,4 mil.
Projekt: Vybudovanie obecného vodovodu	2021-2022	obec	1,5 mil
Projekt: Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2023	obec	40 tis.
Projekt: Optické pripojenie v obci	2024	obec	100 tis
Projekt: Káblová televízia v obci	2025	obec	60 tis
Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu	2023	obec	70 tis
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií	2022	obec	700 tis.
Projekt: Výstavba chodníkov	2022-2023	obec	250 tis.
Projekt: Modernizácia autobusových zastávok	2022	obec	60 tis.
Projekt: Výstavba vodopriepustného parkoviska	2023	obec	150 tis.
Projekt: Výstavba podjazdu pre peších pod cestou	2026	obec	800 tis
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR			
Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	2022-2025	obec	40 tis.
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce			
Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce	2021-2027	obec	300 tis.
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci			
Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby	2022-2027	obec	200 tis.
Projekt: Podpora bytovej výstavby pre sociálne slabšie rodiny	2022-2027	obec	600 tis.
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, služieb a bezpečnosti v obci			
Projekt: Rekonštrukcia obecného úradu	2021	obec	800 tis.
Projekt: Vybudovanie komunitného centra	2024	obec	100 tis.

Projekt: Vybudovanie hygienického centra	2024	obec	170 tis.
Projekt: Rekonštrukcia domu smútku	2023-2027	obec	700 tis.
Projekt: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice a zabezpečenie technického vybavenia	2023-2024	obec	220 tis
Projekt: Pokračovanie miestnej občianskej poriadkovej služby	2022	obec	300 tis
2.3 Podpora integrácie MRK v obci			
Projekt: Pokračovanie terénnej sociálnej práce v obci	2021-2027	obec	220 tis.
Projekt: Osvetový program pre rodičov detí z MRK	2021-2027	obec	80 tis.
Projekt: Vybudovanie individuálnych ČOV pre príslušníkov z MRK v rómskej osade	2027	obec	1,5 mil
Projekt: Podpora prístupu k pitnej a úžitkovej vode v prostredí MRK v obci s dôrazom na nízkonákladové opatrenia	2027	obec	80 tis
2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského využitia v obci			
Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí	2021-2027	obec	60 tis.
Projekt: Výstavba detského a multifunkčného ihriska	2021-2027	obec	80 tis.
Projekt: Obec ako Zóna oddychu	2025	obec	180 tis.
2.5 Podpora cestovného ruchu			
Projekt: Výstavba cykloturistických chodníkov	2023	obec	300 tis.
Projekt: Zriadenie náučného chodníka	2022	obec	35 tis.
3.1 Prevencia pred povodňami			
Projekt: Protipovodňové opatrenia – rigoly, úprava vodného toku	2023	obec	350 tis
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov			
Projekt: Výstavba zberného dvora	2024	obec	580 tis

Projekt: Výstavba kompostoviska na biologický odpad	2026	obec	300 tis
Projekt: Podpora budovania súkromných kompostovísk	2026	obec	200 tis
Projekt: Inštalácia odpadových košov na triedený odpad	2022	obec	85 tis
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci			
Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí	2021-2024	obec	50 tis
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov			
Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov	2023	obec	500 tis
Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie	2022	obec	250 tis
3.5. Znížiť produkciu skleníkových plynov			
Projekt: Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy	2023 - 2026	obec	100 tis

5.2.3 Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Richnava. V procese prípravy PHRSR bol navrhnutý dotazník, cieľom ktorého bolo získanie názorov občanov obce na rôzne témy týkajúce sa života v obci. Takto sa obyvatelia obce mohli stať priamymi spolutvorcami PHRSR a tým aj budúceho rozvoja obce Richnava. V procese záverečného spracovania PHRSR miestni obyvatelia spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie

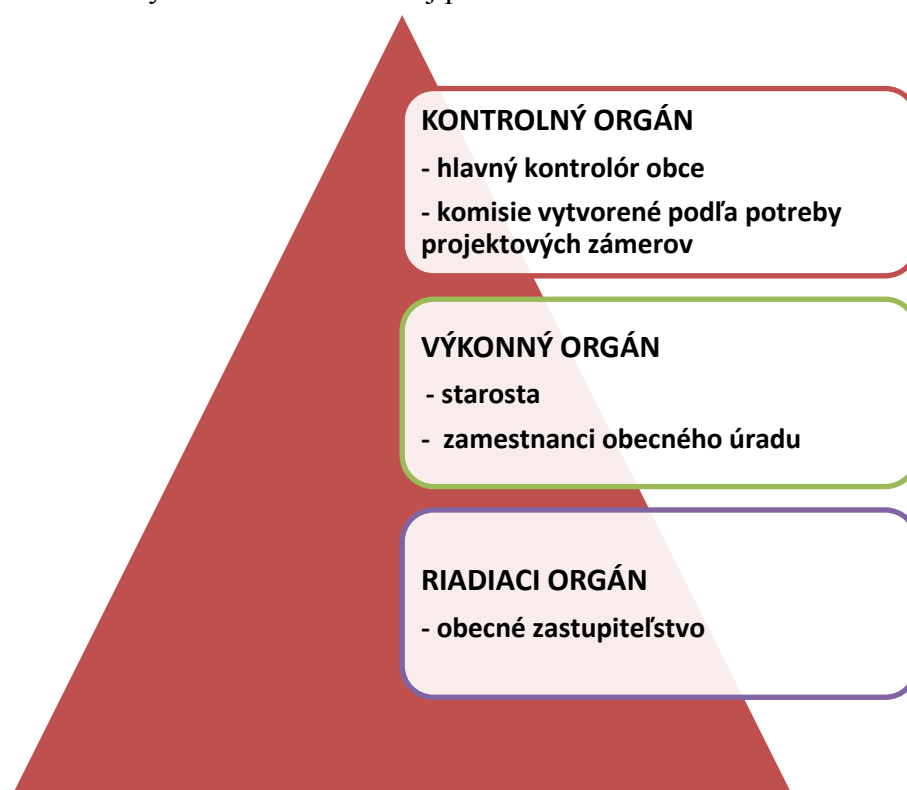
Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch a aktivitách obce v období 2021 - 2027. Široký rámec navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať zodpovednú prípravu zo strany obce, nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu a podpory z externého

odborného prostredia.

Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2021 - 2027 venovať zvýšená pozornosť, je náročnosť týchto projektov. Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov, ktoré následne majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S týmto problémom súvisí aj počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s odbornými externými poradcami, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov. Parciálne ciele budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi. Touto vhodne zvolenou organizačnou podporou dokážeme sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinne, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov.

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané

aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie ako aj partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2021 - 2027 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a vo všetkých zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicite vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činností a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň si obec kladie za cieľ zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Dokument PHRSR obce je preto živým dokumentom, ktorý do budúcnosti ráta s možnými aktualizáciami. Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie. Zároveň zodpovedá za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy. Obecné zastupiteľstvo bude zároveň schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré obec, ako prijímateľ dotácie, bude v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

Komunikačná stratégia obce

Tak ako v každej oblasti života obce, aj pri rozvoji komunikácie je potrebné zohľadňovať reálne potreby občanov a možnosti samosprávy.

Komunikačná stratégia obce Richnava vychádza zo skutočnosti, že kvalita poskytovaných informácií bude mať vplyv na spokojnosť jej občanov, ako aj zo skutočnosti, že úlohou samosprávy je zabezpečiť vzájomnú komunikáciu s občanmi. To znamená, že okrem poskytovania aktuálnych informácií a zabezpečenia ich dostupnosti pre občanov, je potrebné zaistiť aj spätnú väzbu verejnosti. Z pohľadu miesta, kde komunikácia v samospráve prebieha, hovoríme o dvoch formách komunikácie:

- interná komunikácia – vo vnútri samosprávy,
- externá komunikácia – na území obce a mimo nej.

Hlavnými cieľovými skupinami v komunikácii obce sú:

- interná komunikácia – zamestnanci OcÚ a poslanci OcÚ,
- externá komunikácia – občania obce, spolupracujúci podnikatelia, návštevníci, zamestnanci okolitých obecných úradov.

Samospráva využíva viacero komunikačných prostriedkov:

- prioritne je pre komunikáciu s občanmi určená webová stránka obce, ktorá zabezpečuje

okamžitú dostupnosť informácií,

- vzhľadom na počet obyvateľov obce je možné využívať aj priamu - osobnú komunikáciu,
- ďalším prostriedkom poskytovania informácií je úradná tabuľa umiestnená pred obecným úradom či obecný rozhlas,
- poslednou formou komunikácie je priama účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Zo skúseností obce možno konštatovať, že mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľov obce dávajú prednosť komunikácii prostredníctvom web stránky, pričom staršie vekové kategórie preferujú priamu komunikáciu či prijímanie informácií prostredníctvom obecného rozhlasu.

Publicita projektov obce

Podľa pokynov poskytovateľov dotácií, či nimi vydávaných Manuálov pre Informovanie a publicitu, je obec zodpovedná za zabezpečenie informovania odbornej a širokej verejnosti o nenávratnej finančnej pomoci poskytnutej z fondov EÚ. Publicita si podľa typu investície (projektu) bude vyžadovať rôzne spôsoby realizácie. Obec má povinnosť zabezpečiť, aby informácie o poskytnutej podpore boli odovzdávané všetkým zapojeným stranám. Dôraz sa kladie na čo najširšiu publicitu, ktorej zrealizovanie potom musí obec adekvátne zdokladovať. Pri realizácii jednotlivých projektov bude obec na komunikáciu – v závislosti od typu projektu a veľkosti investície - využívať tieto formy publicity:

- Veľkoplošná reklamná tabuľa (počas realizácie projektu)
- Trvalo vysvetľujúca informačná tabuľa (spravidla po ukončení projektu)
- Informačné plagáty, bulletiny
- Prostredníctvom obecného rozhlasu
- Propagačné a informačné predmety
- Informačné materiály a dokumenty - pri organizácii konferencií, kurzov, workshopov bude informácia o podpore projektov uvádzaná na všetkých pozvánkach, prezenčných listinách a pod.

Prostredníctvom uvádzanej komunikačnej stratégie bude počas obdobia realizácie PHRSR 2021 - 2027 prebiehať komunikácia s obyvateľmi s cieľom naplniť zadané očakávania obyvateľov o rozvoji obce.

5.2.4 Návrh systému monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie je pre účely predloženého PHRSR chápaný ako systematický proces zberu, triedenia, vyhodnocovania a uchovávanía relevantných informácií celého projektového tímu (realizačného aj odborného) o vecnom a finančnom plnení aktivít PHRSR. Cieľom monitorovania nebude len porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom, ale aj celkový priebeh naplňania stanoveného časového harmonogramu a zadaných výstupov.

Plnenie systému monitorovania a hodnotenia v praxi

Obec bude raz ročne zbierať, vyhodnocovať a spracovávať návrhy, doplnenia a pripomienky poslancov, zamestnancov obecného úradu, zainteresovaných partnerov a verejnosti.

Po spracovaní získaných informácií do jednotnej podoby bude obecnému zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHRSR za predchádzajúci rok a návrh na zapracovanie aktualizácií prípadne doplnení.

Výstupom monitorovania PHRSR na úrovni obce bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou budú monitorovacie správy schválená riadiacimi orgánmi jednotlivých OP pre daný rok.

Aj napriek popísanej postupnosti krokov systému monitorovania a hodnotenia niekedy sa všetky procesy a aktivity nezrealizujú so 100% úspešnosťou tak, ako bolo pôvodne naplánované. Vzniknuté zmeny bude preto nutné, čo najrýchlejšie účinne popísať, presadiť a adresne uložiť konkrétnemu pracovníkovi s určením termínu realizácie. Aby sa tieto zmeny mohli realizovať, obec zaistí, aby systém, ktorý využíva pre riadenie a implementáciu projektov bol otvorený takýmto úpravám a umožňoval zapracovanie zmien okamžite, bez zbytočných odkladov a neefektívneho plytvania času a nákladov.

Zodpovednosti za jednotlivé typy projektov resp. predkladanie monitorovacích správ nie je možné adresne zadať v tejto chvíli konkrétnemu pracovníkovi. Budú určené v čase prípravy najneskôr však v čase schválenia konkrétného projektu. Pre tento účel s cieľom eliminovať možné pochybenia bude pre zodpovedných pracovníkov vytvorená pracovná náplň s presným vymedzením ich zodpovedností a kompetencií, ktoré vyplynú zo zmluvy s poskytovateľom dotácie a ním určených postupov a podmienok pre hodnotenie a monitorovanie projektov.

Vyššie uvedenými bodmi nie je dotknutá povinnosť štatutárneho zástupcu obce alebo obecných orgánov ich hlavnej zodpovednosti za všetky správne, aktuálne a úplné skutočnosti uvádzané v monitorovacích správach.

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2021 - 2027

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2024	Podľa rozhodnutia obce ako koordinátora PHRSR prípadne identifikácii spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	V súlade s plánom pre predkladanie Monitorovacích správ, minimálne 4xročne (kvartálne)	Kontrola – porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom (čas a zdroje – finančné, materiálové, ľudské)
Tematické hodnotenie časti PHRSR	V roku 2022	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	Podľa potreby	Pri závažnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc	V roku 2027	Na základe rozhodnutia starostu,

hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti		kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.
---	--	---

5.3 FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie PHRSR.

Osnova kapitoly je nasledovná:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHRSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

5.3.1 Indikatívny finančný plán

Všetky sumy uvádzané v tomto dokumente pre plánované projekty sú uvádzané hrubým odhadom. Dôvodom je nielen dlhší časový horizont, na ktorý sú tieto prostriedky plánované, ale fakt, že bez spracovania projektovej dokumentácie je nemožné vyčísliť presnú sumu pre konkrétny projekt.

Pre projekt, kde je to možné, obec zabezpečí financovanie v rámci bežnej prevádzky samosprávy, pri náročnejších projektoch sa ráta s hlavným finančným krytím z mimorozpočtových prostriedkov obce, pričom obec ráta s nutným spolufinancovaním, pri projektoch, kde je to relevantné.

Zoznam zdrojov, aj tých potenciálnych, ktorými je možné zabezpečiť finančné krytie projektov obce sú hlavne:

- vlastné zdroje,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- financovanie z národných projektov,
- rozpočet samosprávneho kraja,
- EŠIF (európske štrukturálne a investičné fondy),
- sponzorské dary (podnikatelia či súkromné osoby),
- bankový úver.

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHRSR obce je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Indikatívny rozpočet – sumarizácia

	rok							Spolu (EUR)
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Moderná a inovatívna obec	1 094 000	1 094 000	1 094 000	1 094 000	1 094 000	0	0	5 470 000
Obec atraktívna pre všetkých	1 125 000	1 125 000	1 125 000	1 125 000	1 125 000	0	0	5 625 000
Eko obec	345 000	345 000	345 000	345 000	345 000	345 000	345 000	2 415 000
SPOLU (EUR)	2 564 000	2 564 000	2 564 000	2 564 000	2 564 000	345 000	345 000	13 510 000

5.3.2 Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Predložená Intervenčná matica predstavuje hrubý odhad objemu finančných zdrojov potrebných na realizáciu stanovených projektových zámerov. Definitívna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie pre konkrétny projektový zámer pri zohľadnení výsledku verejného obstarávania.

Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica

Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje				
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	3 170 000	2 694 500	317 000	0	158 500	3 170 000

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	1 960 000	1 666 000	196000	0	98000	1 960 000
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR	40 000	34 000	4000	0	2000	40 000
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce	300 000	255 000	30000	0	15000	300 000
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci	800 000	680 000	80000	0	40000	800 000
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry a služieb a bezpečnosti v obci	2 290 000	1 946 500	229000	57250	57250	2 290 000
2.3 Podpora integrácie MRK v obci	2 400 000	2 040 000	240 000	0	120 000	2 400 000
2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci	320 000	272 000	32 000	0	16 000	320 000
2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu	335 000	284 750	33 500	0	16 750	335 000
3.1 Prevencia pred povodňami	350 000	297 500	35 000	17 500	0	350 000
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov	1 165 000	990 250	116 500	29 125	29 125	1 165 000
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam	50 000	42 500	5000	0	2500	50 000
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov	750 000	637 500	75000	0	37500	750 000
3.5. Znižovanie produkcie skleníkových plynov	100 000	85 000	10 000	0	5000	100 000

Finančný rámec na realizáciu PHRSR

Finančný rámec na realizáciu PHRSR ako detailný prehľad finančných nárokov jednotlivých projektových zámerov, je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHRSR na celé jeho obdobie.

5.3.3 Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Pre transparentný a nespochybniteľný výber projektov a stanovenie priorít pri ich financovaní, bola vypracovaná tabuľka pre výber projektov, ktorá je súčasťou finančnej časti.

Hodnotiacim kritériom s najvyššou váhou je nielen výsledok projektu, ale aj jeho dopad – prínos pre rozvoj obce z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja.

Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kateg ória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt
1	Najvyššia priorita	- projekty zamerané na okamžité riešenie náhlych havarijných situácií, prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty, ktorých plnenie je pre obec povinné (usmernenie na úrovni SR alebo EÚ, projekty plynúce zo zmeny legislatívy)	
2	Vysoká Priorita	- projekty na predchádzanie dôsledkov prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné realizovať zo zdrojov obce - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné získať zo zdrojov EÚ - projekty, ktorých realizáciu považujú - obyvatelia obce za nevyhnutnú (silná podpora miestnych obyvateľov) - Projekty ktorých plnenie je možné zaradiť pod Všeobecne záväzné nariadenia obce	Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie Projekt: Vybudovanie obecného vodovodu Projekt: Rekonštrukcia verejného osvetlenia Projekt: Optické pripojenie v obci Projekt: Káblová televízia v obci Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií Projekt: Výstavba chodníkov Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce Projekt: Protipovodňové opatrenia – rigoly, úprava vodného toku

3	Stredná priorita	- projekty, ktoré robia obec prítiažlivejšou, zaujímavejšou v očiach obyvateľov, návštevníkov - projekty, ktoré sú pre obec, vhodné a podporujú rozvoj obce - projekty, na ktoré je možné získať financovanie z mimorozpočtových zdrojov a sú v súlade so rozvojovým smerovaním obce	Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu Projekt: Modernizácia autobusových zastávok Projekt: Výstavba vodopriepustného parkoviska Projekt: Výstavba podjazdu pre peších pod cestou Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby Projekt: Podpora bytovej výstavby pre sociálne slabšie rodiny Projekt: Rekonštrukcia obecného úradu Projekt: Rekonštrukcia domu smútku a Projekt: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice a zabezpečenie technického vybavenia Projekt: Zriadenie komunitného centra Projekt: Pokračovanie miestnej občianskej poriadkovej služby Projekt: Pokračovanie terénnej sociálnej práce v obci Projekt: Osvetový program pre rodičov detí MRK Projekt: Vybudovanie individuálnych ČOV pre príslušníkov z MRK v rómskej osade Projekt: Podpora prístupu k pitnej a úžitkovej vode v prostredí MRK v obci s dôrazom na nízkonákladové opatrenia Projekt: Vybudovanie hygienického centra Projekt: Podpora kultúrnych
---	------------------	--	--

			a športových podujatí Projekt: Výstavba detského a multifunkčného ihriska Projekt: Obec ako Zóna oddychu Projekt: Zriadenie náučného chodníka Projekt: Výstavba kompostoviska na biologický odpad Projekt: Podpora budovania súkromných kompostovísk Projekt: Výstavba zberného dvora Projekt: Inštalácia odpadových košov na triedený odpad Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestatočnosti obce a jej obyvateľov Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie
4	Nízka priorita	- projekty, ktorých prínos pre rozvoj obce je minimálny - projekty bez silnej podpory obyvateľov obce - projekty na základe nepresne zadaných projektových úvah bez jasného cieľa	Projekt: Výstavba cykloturistických chodníkov Projekt: Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy

Na základe vyššie uvádzanej tabuľky pre výber projektov, ktorá stanovuje kritéria pre výber projektov obce Richnava, sa v nasledujúcom programovom období plánuje zrealizovať celkovo 39 projektov, pričom 10 projektov má vysokú prioritu, 27 projektov bude realizovaných ako projekty so strednou prioritou a 2 projekty s nízkou prioritou.

Tabuľka je však iba rámcovým prehľadom pripravovaných projektov a je otvorená ďalším úpravám a doplneniam. Približuje projektové zámery obce, avšak finálna verzia predkladaných projektov bude vždy závislá na finančných možnostiach obce, podmienok konkrétnych výziev

a pokynov poskytovateľov.

6. Riziká implementácie a ich prevencia

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené možné riziká súvisiace s prípravou, schvaľovaním a riešením nástrojov (projektov) a odhadnutý ich dopad na projekt a jeho kvalitu ako aj uvedené spôsoby a postupy eliminácie rizík.

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania rizika	Zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrenia
Schválenie a podpísanie projektu v neskoršom ako avizovanom termíne	Skrátenie doby realizácie projektu	Stredný	Naplánovanie dostatočnej časovej rezervy. Od podania projektu po schválenie projektu, podpísanie zmluvy a začiatok riešenia sa uvažuje s periódou 6 mesiacov.	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov	obecný úrad, starosta obce
Nedostatky vo finančných tokoch všetkých zainteresovaných	Ohrozenie realizácie projektu zo strany dodávateľov	Stredný	Dohoda s dodávateľom prác, tovarov a služieb na 90 dňovej splatnosti faktúr.	Finančné plánovanie, komunikácia k finančnému plneniu všetkých zainteresovaných	obecný úrad, starosta obce
Stabilita personálneho zabezpečenia projektu zo strany všetkých zainteresovaných	Ohrozenie plánovaných výsledkov aktivity	Nízky	Do projektu je navrhnutý vysoko profesionálny tím pracovníkov. Navrhovaný počet osôb v projekte vychádza	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných	obecný úrad, starosta obce

			z doterajších skúsenosti obce s realizáciou obdobných nástrojov / projektov.	zdrojov	
Nezvládnutie projektu po riadiacej stránke - neukončenie projektu v stanovenom termíne	Nepreplatenie výdavkov zo strany kontraktachného orgánu, ohrozenie dokončenia projektu	Nízky	Navrhnutá dostatočná časová rezerva.	Dôsledné plánovanie, priebežná kontrola a vyhodnocovanie dosiahnutých míľnikov a špecifických cieľov	obecný úrad, starosta obce
Nedodržanie zmluvných podmienok zo strany dodávateľov služieb a tovarov	Ohrozenie realizácie projektu, ohrozenie plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Výber najvhodnejšieho dodávateľa cestou transparentného verejného obstarávania je zárukou výberu spoľahlivého partnera /dodávateľa/.	Kontrola procesu poverenou osobou	obecný úrad, starosta obce
Neúspešné VO alebo potreba opakovať verejné obstarávanie	Časový posun, ohrozenie termínu ukončenia projektu	Nízky	Verejné obstarávanie bude zabezpečené osobou spôsobilou vo verejnom obstarávaní. (externé zdroje)	využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu	obecný úrad, starosta obce, externý partner
Riziká politické a legislatívne	Možné ohrozenie realizácie projektu	Nízky	Dôsledná znalosť legislatívnych noriem. Prioritný záujem obce a partnerov na realizácii projektu.	znalosť legislatívy, využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu	obecný úrad, starosta obce, externý partner
Nezvládnutie projektu po	Ohrozenie dosiahnutia	Nízky	obec disponuje potrebným	dôsledné plánovanie	obecný úrad, starosta obce

technickej stránke	plánovaných výsledkov projektu		technickým vybavením, ktoré bude po dobudovaní umožňovať generovanie plánovaných výstupov.	a priebežný monitoring	
Nedostatok disponibilných kapacít	Ohrozenie postupu prác na projekte, ohrozenie harmonogramu a plánovaných výsledkov projektu	Stredný	obec vyčlení dostatok disponibilných kapacít s možnou alternáciou pracovníkov pri odbornom dozieraní a kontrole implementácie.	dôsledné plánovanie a priebežný monitoring	obecný úrad, starosta obce
Riziko nezáujmu občanov o projektové dianie	Efektívna správa obce s využitím nástrojov pri plánovaní a implementovaní stratégií rozvoja	Stredné	Transparentný prístup vedenia obce k obyvateľom postavený na aktívnom postoji obce, smart nástroje	Monitoring zapájania sa obyvateľov do účasti na verejnom živote, priebežné vyhodnocovanie a zlepšovanie procesu	obecný úrad, starosta obce, obecné zastupiteľstvo
Riziko úbytku obyvateľov	Obec atraktívna pre život	Nízke	Osveta, v spojení s realizáciou nástrojov príslušného strategického cieľa	Monitoring stavu kvality života v obci, dotazníky a smart nástroje pre komunikáciu s obyvateľmi	obecný úrad, starosta obce

Pre nastavenie riadenia rizík je vhodné v prípade závažnosti a početnosti rizík vytvoriť plán riadenia rizík, ako uvádza tabuľka vyššie. Základnými bodmi tohto postupu sú:

- identifikovanie možných rizík tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie,
- zhodnotenie ich významnosti,
- návrh opatrení na zníženie rizík a zodpovednosti za ich realizáciu,
- návrh postupov monitorovania a priebežného hodnotenia rizík.

Platí však, že základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

7. Riadenie implementácie

Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR		
Obečné Zastupiteľstvo	Úlohy a kompetencie : • bude schvaľovať PHRSR, • vyjadruje sa k procesu monitoringu, • priebežne prehodnocuje a v prípade potreby aktualizuje PHRSR		
Hlavný kontrolór obce	Úlohy a kompetencie : • zabezpečuje kontrolu plnenia zadefinovaných cieľov, • zabezpečuje finančnú kontrolu (finančné krytie, súlad projektových rozpočtov s aktuálnym PHRSR obce)		
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
Riadiaci výbor	9 členov – poslanci Obečného zastupiteľstva	Rozhoduje o začatí prípravných prác, presadzuje, zadáva úlohy, lobuje smerom k nadriadeným orgánom a zabezpečuje všeobecnú podporu realizácie plánu	Zasadá minimálne kvartálne alebo ak nutné, (členovia výboru budú menovaní po schválení PHRSR). Riadiaci výbor svoju činnosť môžu spustiť po menovaní. <u>Dôležité:</u> Zloženie výboru musí byť / bude vystavané tak, aby každý člen v rámci obce zohrával významnú úlohu v aktívnom živote obce (tým sa

			zabezpečí jeho schopnosť zasiahnuť pri realizácii a predchádzať tak vzniku problémov a možných odchýlok od plánu.)
Gestor	starosta obce	<u>V príprave:</u> Rozhoduje o začatí prípravných prác na základe predchádzajúceho súhlasu zastupiteľstva obce, <u>V procese:</u> Koordinuje všetky zložky zodpovedné za implementáciu PHRSR	Gestor PHRSR je najvyšší reprezentant realizácie PHRSR do vnútra obce aj smerom von, teda vo vzťahu k nadriadeným orgánom - Vede riadiaci výbor, zvoláva a vedie jeho zasadnutie..
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
Koordinátor tvorby stratégie (Koordinátor prípravných prác)	Pozícia obsadená externým dodávateľom	Koordinuje činnosti smerujúce k tvorbe dokumentu, spracováva dokument na základe dát z participatívneho procesu tvorby, metodicky usmerňuje proces kreovania PHRSR	Je poradným orgánom v procese tvorby. Usmerňuje a koordinuje činnosti tak, aby proces aj výsledok boli v súlade s metodikou a platnou legislatívou.
Poverenie koordinátora prípravných prác obce Richnava bude jasne a jednoznačne formálne komunikované, aby bola zaistená transparentnosť a nevznikali pochybnosti o jeho osobe a jeho právomociach. Poverenie koordinátora prípravných prác od gestora bude mať / má písomnú formu a je/bude dostupné ďalším stranám, ktoré budú zapojené do prípravy tvorby stratégie vrátane verejnosti			
Prípravný tím + logistický tím	Zamestnanci obecného úradu	V príprave: Pripravuje podklady na rozhodnutie o aktualizácii, resp. o	Pripravuje podklady a zabezpečuje práce spojené s implementáciou a hodnotením PHRSR.

		spracovaní nového PHRSR V procese: Podieľajú sa na plnení realizácie jednotlivých úloh nástrojov, zabezpečuje činnosti spojené s monitoringom PHRSR. Zároveň administratívnu podporu a zabezpečuje technicko – obslužné činnosti.	
--	--	---	--

8. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR

8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Odporúčania pre nižšie úrovne strategického riadenia

Nakoľko predkladaný dokument (PHRSR obce) je sám programom na najnižšom stupni verejnej správy, nie je možné z neho odvádzať odporúčania pre nižšie stupne riadenia.

Odporúčania pre nadradené úrovne strategického riadenia

Pri tvorbe a aktualizácii PHRSR obce Richnava boli zohľadňované strategické dokumenty nadradenej úrovne.

Pri aktualizácii strategických dokumentov vyšších úrovni na obdobie niekoľko rokov je potrebné prihliadať na konkrétne plány jednotlivých obcí, pretože práve tie dokážu – na základe poznania skutočných potrieb svojich obyvateľov – detailne reflektovať aktuálne problémy, ktoré je potrebné aj aktuálne riešiť. Zovšeobecňovanie konkrétnych problémov napr. malých obcí na úroveň regiónu totiž neodzrkadľuje vždy skutkový stav v konkrétnej obci.

8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

V procese implementácie PHRSR sa môžu objaviť problémy, ktoré následne ovplyvnia dosiahnutie vízie a naplnenie zadefinovaných cieľov a celkovú efektívnosť implementácie. Možnosť výskytu týchto problémov predstavuje riziko pre naplnenie stratégie, preto je potrebné

pomenovať potenciálne problémy ešte pred tým ako sa vyskytnú, a pripraviť postupy na zníženie ich výskytu resp. na minimalizáciu ich dopadov.

Jedným z kľúčových prostriedkov na elimináciu rizika je definovanie a poznanie právomocí subjektov zapojených do procesu realizácie, spolu s odporúčaniami a požiadavkami na partnerské a spolupracujúce subjekty.

Tím pre koordináciu tvorby navrhne postup na zníženie rizík už pri formulovaní PHRSR a to voľbou stratégie, vhodných nástrojov a následne pri jej implementácii. Základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

V tomto kroku sa nastaví mechanizmy rozhodovacích a schvaľovacích procesov a to najmä kompetencie a pravidlá:

- **monitoringu a hodnotenia plnenia úloh a výstupov implementácie PHRSR,**
- **operatívneho riadenia implementácie (koordinácie prác, komunikácia, riadenie využitia zdrojov a operatívne rozhodnutia),**
- **adaptácie a zmien stratégie na základe výstupov procesu monitorovania,**
- **manažmentu rizík**

Tabuľka nižšie uvádza prehľad odporúčaní a požiadaviek na partnerské a spolupracujúce subjekty.

č.	Názov partnera	Prehľad odporúčaní a požiadaviek
1	Obecný úrad obce Richnava	- vytvára zázemie (technické a administratívne) pre koordináciu, implementáciu a monitoring PHRSR
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	- aktívny prístup a angažovanosť pri realizácii jednotlivých nástrojov
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	- poradenstvo a spolupráca pri implementácii nástrojov, podľa podielu zapojenia do konkrétneho nástroja
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	- Odborné poradenstvo a spolupráca vedúca k získaniu nenávratných finančných príspevkov
5	Susediace obce v rámci okresu/ regiónu	- spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
7	Orgány štátnej správy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov.

8.3. Záverečná správa

Na základe analýzy vykonanej pre účely tohto dokumentu je zrejmé, že hlavným problémom obce Richnava je neustály pokles počtu obyvateľov, nízky počet podnikateľských príležitostí či formy samozamestnania v obci, z čoho plynie vysoká miera dochádzky do zamestnania mimo obec.

Ďalšími problémami sa javia mobilita mladých ľudí, štrukturálna zaostalosť územia a celkový vidiecky charakter územia (čo nie je nutné vnímať vždy len ako negatívum). Uvedené problémy obmedzujú samotné možnosti obce ovplyvniť svoju východiskovú situáciu.

Výrazným progresom pre obec je však dobudovanie chýbajúcej technickej a sociálnej infraštruktúry.

V rámci predkladaného dokumentu sa bude obec snažiť o zlepšenie a skvalitnenie stavu občianskej a technickej vybavenosti, čo v dlhodobom horizonte môže pomôcť k vytvoreniu predpokladov pre nárast počtu obyvateľov.

Vypracované súbory nástrojov vo forme tu uvádzaných návrhov projektov, môžu prispieť k novým podnikateľským a investičným príležitostiam obce spojenými s tvorbou nových pracovných miest v obci.

Podstatné je, aby bolo zachované smerovanie obce navrhnuté v tomto dokumente, ktoré vzniklo na základe východiskovej situácie, (nadväzujúc na výstupy PRO 2016 – 2022), na základe definovaných potrieb obyvateľov so zapojením širokej verejnosti a na základe konsenzu všetkých zúčastnených partnerov.

PHRSR nie je fixným dokumentom pre nadchádzajúce obdobie, je možné ho v čase odôvodnene upravovať a aktualizovať. Ak sa do budúcnosti objaví nová spoločenská potreba, ktorá sa pretaví do nového nástroja PHRSR, teda projektu, bude musieť prejsť štandardizovanou procedúrou prípravy a pripomienkovania, aby sa následne zaradil do aktualizovaného programu.

A aj keď najväčšia váha zodpovednosti pri plánovaní rozvoja obce sa kladie na čelných predstaviteľov obce, je na všetkých aktéroch podieľajúcich sa na plánovaní, aby naplnením svojho „balíka úloh“ prispeli k napĺňaniu vytýčených cieľov v snahe zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce Richnava.

9. Využitie literárne zdroje

1. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja
2. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja

- 3. Agenda 2030
- 4. Návrh partnerskej dohody 2021 – 2027

10. Prílohy

Príloha č. 1 - Vstupné analýzy pre analytickú časť

História obce Richnava

Prvá písomná listina, kde sa spomína obec Richnava, pochádza z roku 1300. Názov obce sa časom vyvíjal a menil v nasledovných podobách: z roku 1285 je písomne doložený názov Rihnow, z roku 1316 Rechnow, z roku 1391 Rychno, z roku 1773 Richnawa, z roku 1927 Rychnava, z roku 1948 Richnava. Po maďarsky sa obec úradne nazývala Richnó. Po nemecky sa obec úradne nazývala Richenau. Meno je teda slovansko-germánske. Od roku 1790 obec používala pečať zobrazujúcu na trojvrší stojaceho bájneho vtáka Fénixa s rozťahnutými krídlami, ktorý sa pozerá do slnka. Táto sa stala predlohou aj súčasného erbu obce. Podľa Levočskej kroniky Gašpara Maina bol v Richnave založený roku 1261 kláštor križovníkov svätého hrobu. Prvým známym majiteľom bol comes Eugen, syn Jána „de Rychnou” v roku 1300. Zomrel asi v roku 1304 bez dediča. Ostala po ňom vdova a dve dcéry. Jeho majetky si rozdelili príbuzní zo šľachtickej rodiny zo Žehry. V roku 1314 sa spomína kostol svätej Kataríny. Po bitke pri Rozhanovciach od roku 1336 sa Richnava dostala do majetku Perínskych (Perényi) a v ich držbe zostala až do polovice 15. storočia. V obci vznikol strážny hrad a obec sa stala strediskom hradného panstva, ktoré tvorili Richnava, Kluknava, Hrišovce, Olcava, Kaľava, Folkmár, Jaklovce, Žakarovce, Margecany, Slovinky, Krompachy. V roku 1442 sa vlastníkmí stali bratříci pod vedením kapitána hradu Jána Talafúsa, až do roku 1460, kedy sa stala majetkom Zápoľských. Po nich dostali panstvo Thurzovci. Po roku 1543, keď umiera Alexius Thurzo, sa v Richnave usadil Andrej Báthory, manžel Alexiovej najstaršej dcéry. Po vymretí Thurzovcov Richnavské panstvo získal Ján Rottal a jeho brat. Po ich smrti získavajú majetky Csákyovci. V auguste r. 1831 je Richnava na čele s richtárom Jurajom Harmanom, ako jedno z centier východoslovenského roľníckeho povstania, ktoré však bolo potlačené a dňa 14. októbra sú vodcovia popravení. Po roku 1881 bola obec administratívne začlenená pod Spišskú župu; pred rokom 1960 pod okres Gelnica, kraj Košice; po roku 1960 pod okres Spišská Nová Ves, kraj Východoslovenský. V polovici 16. storočia bolo v obci len 7 celých polopodanských usadlostí. Ostatné boli opustené. Hlavnou obživou obyvateľstva bolo v tom čase poľnohospodárstvo, baníctvo, okolité maše, hámre, ťažba dreva a uhliarstvo. V roku 1787 mala obec 61 domov a 436 obyvateľov. V roku 1828 mala 56 domov a 407 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a pracovali v priemyselných podnikoch v Krompachoch. Po roku 1918 pracovali v lesoch a poľnohospodárstve. Nemecké vojská koncom II. svetovej vojny obec 20.1.1945 vypálili. Sovieti obec oslobodili 21.1.1945.

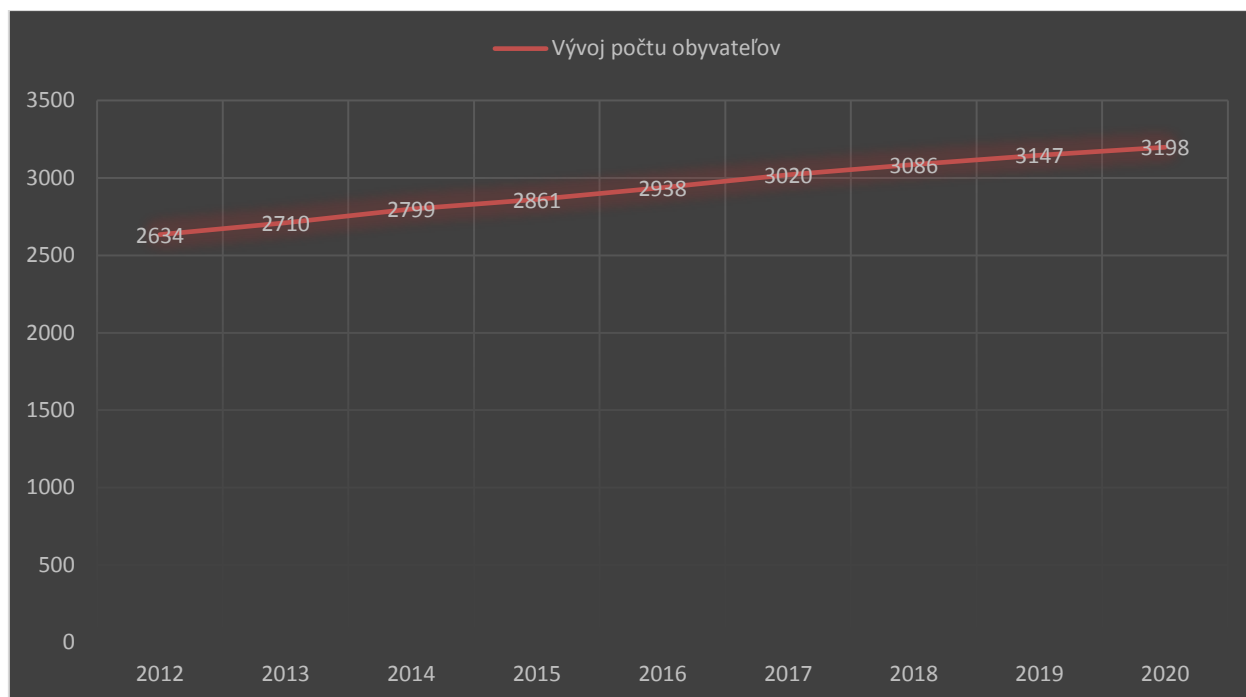
Demografické údaje obce

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Tabuľka č. 1 uvádza vývoj počtu obyvateľov za posledných 9 rokov. V sledovanom období (2010 – 2020) počet obyvateľov vykazuje predovšetkým rastúci trend vývoja. Celkový počet obyvateľov obci k 31.12.2020 bol 3198.

Tabuľka 1 Vývoj počtu obyvateľov v obci Richnava v období od 2012 do 2020

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
počet obyvateľov k 31.12.	2634	2710	2799	2861	2938	3020	3086	3147	3198
počet narodených	86	107	97	87	96	102	96	93	85
počet zomrelých	23	16	13	16	13	13	22	15	20
celkový prírastok/úbytok	59	86	89	61	71	82	66	61	51
prirodzený prírastok/úbytok	63	91	84	71	83	89	74	78	65
migračný prírastok/úbytok	-4	-5	5	-10	-12	-7	-8	-17	-14

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

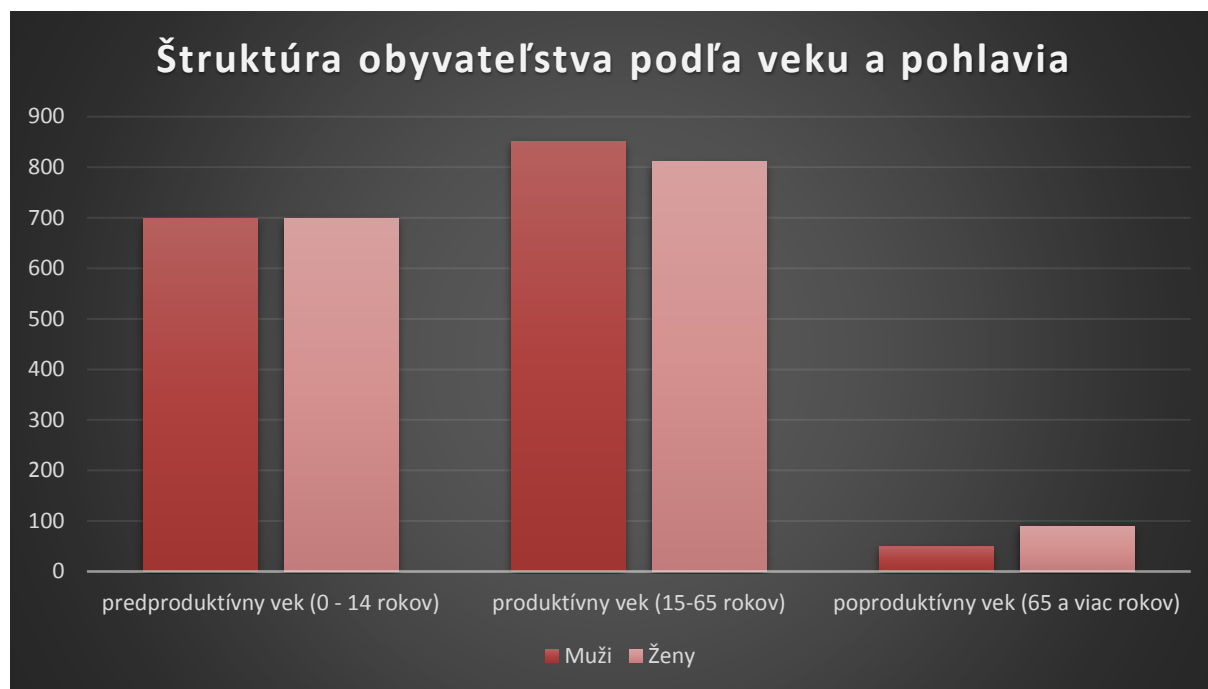
Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15-65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15 -65 rokov) konkrétne 1662 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v poproduktívnom veku a to 139 obyvateľov.

Tabuľka 2 Veková štruktúra obyvateľstva

VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATELSTVA	MUŽI	ŽENY	SPOLU
predproduktívny vek (0-14 rokov)	694	703	1397
produktívny vek (15-65 rokov)	844	818	1662
poproduktívny vek (65 a viac rokov)	55	84	139

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostného zloženia výrazne prevláda rómska národnosť, nakoľko 82,71 % obyvateľov sa hlási práve k tejto národnosti. Počet obyvateľov, ktorí sa hlásia svojou príslušnosťou k slovenskej národnosti je 553, čo predstavuje 17,29 % z celkového počtu obce.

Tabuľka 3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

NÁRODNOSŤ	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
slovenská	553	17,29
rómska	2645	82,71
CELKOM	3198	100

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev (62,45 %). Ostatní obyvatelia obce sa hlásia k gréckokatolíckej cirkvi (1,63 %), evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (0,28 %), pravoslávnej cirkvi (0,13 %). U 28,96 % obyvateľstva nie je zistené náboženstvo a 1,69 % obyvateľov je bez vierovyznania.

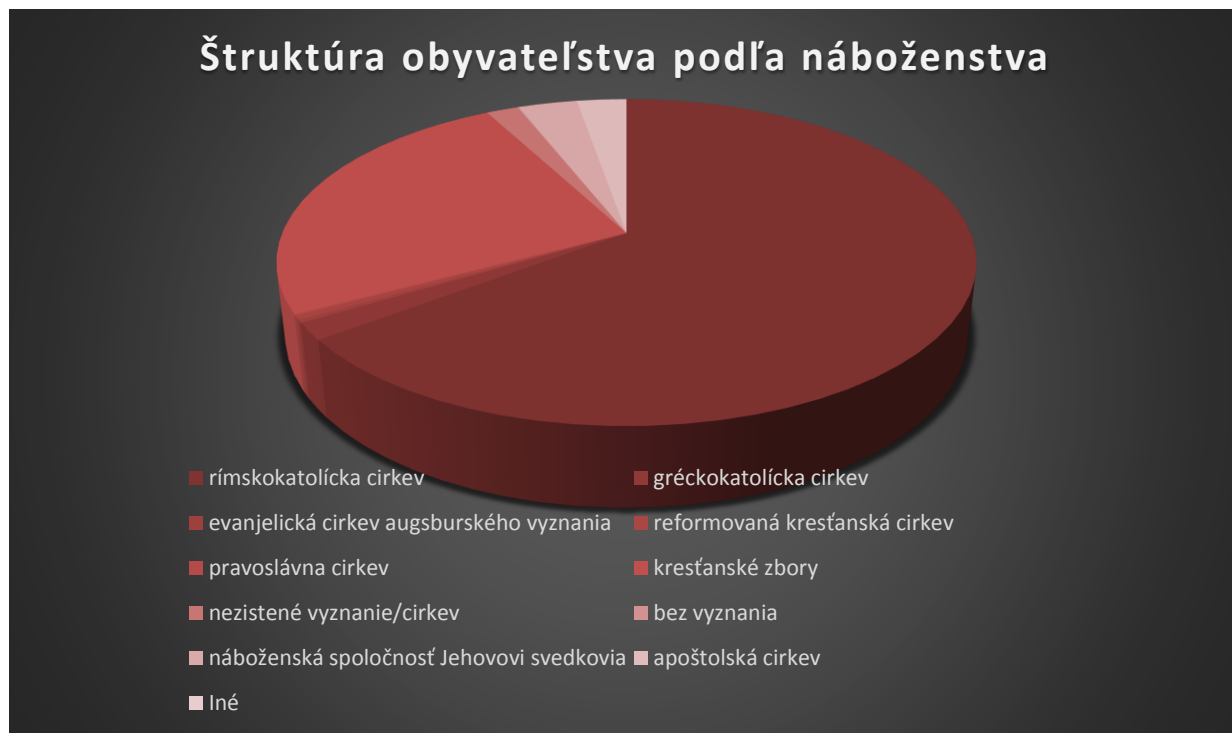
Tabuľka 4 Náboženská štruktúra obyvateľstva

NÁBOŽENSTVO	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
rímskokatolícka cirkev	1997	62,45
gréckokatolícka cirkev	52	1,63
evanjelická cirkev augsburského vyznania	9	0,28
reformovaná kresťanská cirkev	13	0,41
pravoslávna cirkev	4	0,13
kresťanské zbory	55	1,72
nezistené vyznanie/cirkev	926	28,96
bez vyznania	54	1,69
náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2	0,06
apoštolská cirkev	1	0,03

Iné	84	2,63
Spolu	3198	100

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie majú obyvatelia bez školského vzdelania, percentuálne zastúpenie tejto skupiny obyvateľov je 32,33 % z celkového počtu. Podiel osôb s vysokoškolským vzdelaním je 1,47 %. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Tabuľka 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

NAJVYŠŠIE VZDELANIE	DOSIAHNUTÉ	POČET OBYTATEĽOV	PODIEL V %
základné vzdelanie		579	18,11
SOU vyučený		172	5,38
SOU bez maturitou		117	3,66

SOU s maturitou	50	1,56
Stredné odborné vzdelanie	308	9,63
Gymnázium	41	1,28
vysokoškolské - 1. stupeň (bakalárske)	12	0,38
vysokoškolské - 2. stupeň (mag., inž., dokt.)	33	1,03
vysokoškolské - 3. stupeň (doktorandské)	2	0,06
bez školského vzdelania	1034	32,33
bez udania školského vzdelania	496	15,51
nezistené	354	11,07
CELKOM	3198	100,00

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaradujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa

nachádza v obci nezamestnaných a pod.. Tabuľka č. 6 znázorňuje ekonomickú aktivitu obyvateľstva v obci.

Tabuľka 6 Ekonomická aktivita

EKONOMICKÁ AKTIVITA	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
študent	57	2,00
Pracujúci	379	13,33
pracujúci dôchodca	17	0,60
materská dovolenka	9	0,32
rodičovská dovolenka	15	0,53
osoby v domácnosti	136	4,78
Deti do 16 rokov	1087	38,22
Iné	90	3,16
Dôchodca	237	8,33
Nezamestnaný	314	9,82
Nezistené	857	29,80
CELKOM	3198	100

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Richnava býva v tradičných rodinných domoch. Celkový počet trvalo obývaných rodinných domov je 210. Rodinné domy sú v dobrom stave.

Tabuľka 7 Bytový a domový fond

BYTOVÁ/DOMOVÁ ŠTRUKTÚRA	POČET
trvalo obývané rodinné domy	210
trvalo obývané bytové domy	1
neobývané domy/byty	49
Iné	0
CELKOM	270

Zdroj: vlastné spracovanie, obec

Infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské, zdravotnícke a sociálne zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Nasledujúca tabuľka uvádza občiansku vybavenosť.

Sociálna infraštruktúra	ÁNO/ NIE
Obecný úrad	ÁNO
Kultúrny dom	NIE
Dom smútku	ÁNO
Cintorín	ÁNO
Kostol	ÁNO
Materská škola	ÁNO
Základná škola	ÁNO
Stredná škola	ÁNO
Školské ihrisko	ÁNO
Futbalové ihrisko	ÁNO
Telocvičňa	NIE
Kúpalisko (umelé, prírodné)	NIE
Denný stacionár	NIE
Komunitné centrum	NIE
Knižnica	ÁNO
Pošta	NIE
Hotely, motely, penzión	NIE
Turistické ubytovne	NIE
Pohostinstvo	ÁNO
Obchod, predajne	ÁNO
Hasičská zbrojnica	ÁNO
Zdravotné stredisko	NIE

V obci sa nenachádza budova kultúrneho domu. Pravidelné usporiadávanie kultúrno - spoločenských akcií má pozitívny vplyv na sociálno-kultúrny rozvoj obce. V obci sa okrem rímskokatolíckeho kostola nachádza aj reformovaný farský úrad.

Zdravotnícke a sociálne zariadenia

V obci Richnava sa nenachádza zdravotnícke stredisko. Víziou je zriadiť v obci zdravotné stredisko, resp. ambulancie poskytujúce základné zdravotné služby. Obyvatelia dochádzajú za inými zdravotníckymi službami do obce Margecany (vzdialenej 10 km). Na rovnakej úrovni je to aj

v rámci sociálnych služieb, ktorých rozvoj je podmienený veľkosťou obce a počtom obyvateľom. V obci chýba zariadenie sociálnej starostlivosti poskytujúce pohotovostné ubytovanie.

Školské zariadenia

Deti v predškolskom veku navštevujú miestnu materskú školu. Obec Richnava je zriaďovateľom aj špeciálnej základnej školy, základnej školy a strednej školy, Súčasťou školy je školské ihrisko. Iné vzdelávacie centrá sa v obci nenachádzajú.

Športové zariadenia

V rámci športového vyžitia majú obyvatelia obce, predovšetkým deti a mládež možnosť využívať futbalové ihrisko. V týchto priestoroch sa usporadúvajú futbalové turnaje.

Služby

Z hľadiska obchodných služieb je v obci niekoľko maloobchodných zariadení a prevádzok poskytujúcich služby v oblasti pohostinstva.

Potenciál rozvoja cestovného ruchu

V katastrálnom území obce Richnava sa nachádzajú nasledovné kultúrne pamiatky:

- Stredoveký hrad – nachádza sa v intraviláne obce. Vznikol v druhej polovici 13. storočia ako strážny kráľovský hrad a obec sa tak stala strediskom hradného panstva. Z hradu ostali len nepatrné zvyšky
- kostol sv. Michala Archanjela - bol postavený v rokoch 1969-1972
- starobyľý kostolík sv. Márie Magdalény - sa nachádza západne od obce Richnava. Je známy ako pútnická kaplnka.

Obec Richnava má vhodné podmienky pre turistiku v atraktívnom prírodnom prostredí. Možnosti využitia miernejších terénov v okolitých lesoch sú široké. Okolitá príroda poskytuje ideálne prostredie na terénnu cyklistiku, turistiku, beh, bežkovanie v zime.

Medzi obľúbené turistické atrakcie, ktoré z obce Richnava možno navštíviť patria:

Sľubica je tretí najvyšší vrch Braniska. Obec Richnava je východiskovým bodom, z ktorého možno odštartovať príjemnú túru. Medzi turistami je veľmi obľúbený najmä v zimnom období, a preto nečudo, že sa tu každoročne koná „Zimný výstup na Sľubicu“. Už z diaľky je jasné, že Sľubica bude jeden z tých vrchov, ktorý pomotá hlavu nádhernými výhľadmi. Vrchol ponúka pôsobivé výhľady na Spiš, Levočské vrchy, Slovenský raj, za priaznivého počasia až na Vysoké a Nízke Tatry. O kúsok ďalej je ďalšia vyhládka, ktorá poskytuje výhľad zas na šarišský región. Na vrchole

si možno oddýchnuť a občerstviť sa pri drevenom stole s lavičkami, alebo sa len tak rozložiť na tráve.

Most Štefánska Huta - drevený krytý most cez rieku Hornád, ktorý je technickou pamiatkou. Bol postavený v roku 1832 a v rokoch 1981 - 1984 bol zrekonštruovaný. Je jediný svojho druhu, ktorý sa zachoval dodnes a svedčí o zručnosti niekdajších spišských tesárov. Vyniká svojím ojedinelým technickým riešením. Spája obec Kluknava s osadou Štefánska Huta.

Turzovské jazero - v krásnom prírodnom prostredí, len asi dvadsať kilometrov od obce Richnava, leží malebné podhorské jazero. V minulosti sa pri ňom nachádzali kúpele, dnes však niekdajšie kúpeľné budovy slúžia len ako reštauračné a ubytovacie zariadenia. V Turzovskom jazere je možnosť kúpania, ale len na vlastné nebezpečenstvo. Viac ako prírodné kúpalisko slúži jazero ako turistická zastávka. Jeho okolím vedie modro značený chodník z Gelnice na Plejsy. Poniže Turzovského sa nachádza ešte ďalšie jazero, to však vôbec nie je vhodné na kúpanie.

Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Miestne komunikácie	Stav miestnych komunikácií je nevyhovujúci
Chodníky	Stav chodníkov je nevyhovujúci
Železničná stanica	V obci sa nenachádza železničná stanica, resp. zástavka.
Autobusová zástavka	V obci sa nachádza 8 autobusových zastávok.
Vodovod	Obec nemá vybudovaný vodovod.
Kanalizácia	V obci nie je vybudovaná kanalizácia.
Čistička odpadových vôd	V obci nie je vybudovaná ČOV.
Rozvod plynu	Obec je plynofikovaná.
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.
El. vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.
Verejné osvetlenie	Obec čiastočne disponuje moderným

	verejným LED osvetlením. Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.
Pokrytie mobilných operátorov	Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov.
Optická sieť na pripojenie internetu	V obci nie je zavedená optická sieť.

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácností, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.

Obec Richnava, Richnava 261
053 51 Richnava
www.richnava.sk

